

 N_2 11 (20774)

2015-рэ илъэс

ГЪУБДЖ ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 27-рэ

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет



Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьзу ТхьакІущынэ Аслъан хабзэ зэрэфэхьугьэу, ильэсэу икІыгъэм изэфэхьысыжьхэм, тапэкІэ пшъэрылъ шъхьаІэу зыфигьэуцужьыхэрэм афэгъэхьыгъэ пресс-конференцие тыгьуасэ къытыгъ. Ащ республикэ, къэлэ ыкІи район къэбар жъугъэм иамалхэм ялІыкІохэм ямызакьоу. федеральнэ къэбарльыгъэІэс амалхэм, Къыблэ федеральнэ шъолъырым яжурналистхэр

Хэхъоныгъэхэр тиіэх ыкІи тиІэщтых

 Журналистхэм саlукlэныр сыдигъокІи сигуапэ, анахьэу мыщ фэдэ зэфэхьысыжьхэр зыщытшІыхэрэ зэІукІэгъухэр ары, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан къэзэрэугьоигьэхэм закъыфигъазэзэ. — Тишъолъыр ихъухьэрэр, гъэхъагъэу ыкlи щыкІагьэу иІэхэр шъыпкъагьэ хэлъэу къызэрэшъутхырэм фэшІ тышъуфэраз. ТапэкІи мыщ фэдэ зэфыщытыкІэ дэгъухэр зэфытиlэу loф зэдэтшlэным сыщэгугъы.

Журналистхэм упчІэу къатыгъэхэм джэуапхэр къаритыжьынхэм ыпэкІэ АР-м и ЛІышъхьэ республикэм инепэрэ щы акіэ, социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэхэм, нэмык лъэныкъохэми кіэкіэу къатегущыіагъ. ЗэшІуахыгъэхэм адакІоу, щыкІагьэхэм, тапэкІэ анахьэу ана-Іэ зытырагъэтыщтхэм, пшъэрылъ шъхьаІэхэм къащыуцугъ. ЦІыфхэм щыІэкІэ-псэукІэ амалэу яІэр нахьышІу шІыгъэным, экономикэр зыпкъ итыным, гъэсэныгъэм, псауныгъэр къэухъумэгъэным, культурэм, промышленностым, нэмык! лъэны-

къохэм хэхъоныгъэхэр ашІынхэм зиlахьышlу хэлъэу, илъэси 8 хъугъэу къыгот командэу Іоф къыдэзышІэрэм рэзэныгъэ гущыІэхэр пигъохыгъэх.

Ащ ыужым ТхьакІущынэ Аслъан журналистхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжьыгъэх. Нахыбэу республикэм ищы-Іакіэ, игъэхъагъэхэм къакіэупчаагъэхэр нэмык шъолъырхэм къарыкІыгъэ журналистхэр арых.

Экономикэм ихэхъоныгъэхэм афэгъэхьыгъэ упчІэу къатыгъэм джэуап къыритыжьызэ, 2006-рэ илъэсым республикэм изэхэубытэгъэ бюджет сомэ миллиарди 5,7-рэ хъущтыгъэмэ, 2014-рэ илъэсым ехъулІэу а пчъагъэр сомэ миллиард 16,1-м зэрэрагъэхъугъэр къыхигъэщыгъ. Ежь Адыгеим федэу къыхьыжьырэр фэди 4кІэ нахьыбэ ашІын афызэшіокіыгъ ыкіи ар сомэ миллиарди 9-рэ миллион 258-м нэсыгъ. ІэпыІэгъоу федеральнэ гупчэм къытІупщырэр процент 39-м нэс къырагъэІыхыгъ. ЗэрагъэнэфагъэмкІэ, 2015-рэ

илъэсым республикэ бюджетым федэу къихьащтыр сомэ миллиард 12,26-м кІэхьащт, лъэныкъо зэфэшъхьафхэм апэlyагъэхьащтыр сомэ миллиард 13,26-м нэсыщт. ЗыщыкІэщтхэр сомэ миллиард фэдиз хъущт. Социальнэ Іофыгъохэм язэшІохын сомэ миллиарди 9,42рэ пэlуагъэхьащт, бюджетым епхыгъэу Іоф зышІэхэрэм ялэжьапкіэ къэіэтыгъэным пэіуагъэхьащт ахъщэр сомэ миллиони 140-кІэ нахьыбэ хъущт.

Республикэм ипащэ къызэриІуагъэмкІэ, къэралыгъо программэ 18-мэ къадыхэлъытэгьэ Іофтхьабзэхэм ягъэцэкІэн зэкІэмкІи сомэ миллиард 13-рэ миллион 484-рэ апэlуагъэхьагъ. Джащ фэдэу предпринимательствэ ціыкіумрэ гурытымрэ хэевы мехныша дехестыносх тырагъэтыгъ, сомэ миллион 359,4-рэ ащ пэІуагъэхьагъ, ащ щыщэу сомэ миллион 90,4-р республикэ бюджетым къытІупщыгъ. 2014-рэ илъэсым къыкоц предпринимательствэм епхыгьэу

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).



НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 3-рэ нэкІубгьор

Зэльаш Гэрэ журналистэу, общественнэ ІофышІэшхоу Максим Шевченкэм ипресс-конференцие къыратхык Іыгьэр.

Я 5-рэ нэкІубгъор

ЩэшІэ Казбек итхыльхэу «ХэшыпыкІыгьэ ІофшІагьэхэр» ыІоу адыгабзэкІи урысыбзэкІи къыдэкІыгъэхэм яхьылІагъэр.

Я 7-рэ нэкІубгъор

Цэй Ибрахьимэ къызыхъугъэр илъэси 125-рэ зэрэхьугъэм ехьыл Гагьэу Шъхьэлэхьо Абу къытхыгъэр.

ПшъэрылъыкІэхэм яуахът

Тыгъуасэ АР-м и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат зэрищэгьэ ІофшІэгьу зэхэсыгьо АР-м иминистрэхэм я Кабинет иІагъ.

БлэкІыгъэ илъэсым Іофэу мэкІыгъо зэрэщымыІэр Натаанахь шъхьаІэу зыдэлэжьэн фаехэм атегущы агъэх, лъэныкъо пэпчъ иІофхэм язытет, охътэ благъэм пшъэрылъ шъхьаІэу иІэхэм анэсыгьэх. 2014-рэ ильэсым республикэ бюджетым федэу къихьагъэр сомэ миллиарди 9-рэ миллион 257,3-рэ мэхъу. БлэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ уахътэм егъэпшагъэмэ, ар проценти 105,6-рэ мэхъу. ИкІыгъэ илъэсым федеральнэ гупчэм къикІыгъэ ІэпыІэгъухэр, субсидиехэр сомэ миллион 900 фэдизкІэ нахь мэкІагъэми, социальнэ пшъэрылъхэр зэкІэ гъэцэкlагъэхэ хъvгъэ.

ЗэшІохыгъэ мыхъугъэ Іофыгьохэми зэхэсыгьом ягугьу къыщашІыгь. Ахэм ащыщ хэбзэІахьхэмрэ акцизхэмрэ къакІэкІорэ ахъщэр икъоу къызэрамыугьоигъэр. АщкІэ анахьэу Іоф зыдашІэн фаехэр Премьер-министрэм къыгъэнэфагъэх.

РеспубликэмкІэ ІофшІапІэ зимыІэхэм япчъагъэ блэкІыгъэ илъэсым фэдизэу къызэрэнэжьыгъэр ыкІи ар процент 1,2рэ зэрэхъурэр Премьер-министрэм игуадзэу Наталья Широковам къыхигъэщыгъ. Республикэм ит предприятиитІу банкрот зэрэхъугъэхэм къыхэкІэу яІофшакохэм аратын фэе лэжьапкІзу сомэ миллиони 4-рэ мин 782-рэ чІыфэу ателъ. Бюджет фондым, ПенсиехэмкІэ фондым афагъэхьырэ страховой тынхэм алъэныкъокІэ республикэм ипшъэрылъхэр зэрифэшъуашэу зэригъэцакіэхэрэр, ащкіэ гу-

ашІагьэр пэшІорыгьэшьэу кІэкІэу лья Широковам къыхигьэщыгь. ащ щызэфахьысыжьыгь, непэ Мыщ дэжьым къэlогьэн фае зэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъагъорэмкІэ, Урысыем ишъолъыр анахь дэгъуипшІым Адыгеир зэрахэхьагъэр.

> Непэ уасэхэм къызэрахахъорэр гумэкІыгъошхоу щыт. Анахь агъэфедэрэ гъомылапхъэхэр пыутэу цІыфхэм аІэкІэгъэхьэгъэнхэм пае шІэгъэн фаехэм КъумпІыл Мурат къащыуцугъ. - Тишъолъыр къыщыдагъэ-

кІырэ продукциер нахь ІугьэкІыгъэным, гъомылапхъэхэр цІыфхэм нахь пыутэу аlэкlэхьанхэм апае ермэлыкъхэр чІыпІэ зэфэшъхьафхэм нахьыбэрэ ашызэхэтщэнхэ фае, — къыІуагъ Премьер-министрэм. — Непэ тиреспубликэ макІэп къыщыдагъэкІырэр. Бэдзэрхэм, тучанхэм анахьи нахь пыутэу хъызмэтшІапІэу къедгъэблагъэхэрэм япродукцие ащэн фае.

Бюджетым епхыгьэу Іоф зышІэхэрэм ялэжьапкІэ ылъэныкъокІэ пшъэрылъэу УФ-м и Президент къыгъэуцугъэ пстэури гъэцэкІагъэ зэрэхъурэм нэужым къызэрэугьоигьэхэр тегущыІагъэх. Зэхэсыгъом нэмыкІ Іофыгъо зэфэшъхьафхэми ащыхэплъагъэх.

Медицинэм, гъэсэныгъэм, псэолъэшІыным, мэкъу-мэщым алъэныкъокІэ непэ анахь шъхьа-Ізу Іоф зыдашІзн фаехэм КъумпІыл Мурат анаІэ тыраригьэдзагъ, Правительствэм ипащэ министерствэ пэпчъ пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр фишІыгъэх.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Хэхъоныгъэхэр тиІэх ыкіи тиіэщтых



(Икіэух. Апэрэ нэкіуб. къыщежьэ).

Іоф зышІэрэ субъект 500-мэ мыщ фэдэ ахъщэ ІэпыІэгъу alyкІагь. 2007-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2013-рэм нэс республикэм псэолъэ 300 кІзу щашІыгъ, ахэм ащыщэу 53-р 2014-рэ илъэсым агъэпсыгъэх. АшІыгъэ объектхэм япроцент 90-м социальнэ мэхьанэ яІ. 2014-рэ илъэсым къэралыгъо инвестициехэр сомэ миллиарди 2-рэ миллиони 133-рэ хъущтыгъэ, ащ щыщэу агъэфедагъэр сомэ миллиардрэ миллион 661-рэ.

 Мы илъэсхэм къакІоцІ республикэм иэкономикэ инвестициеу къыхалъхьагъэр сомэ миллиарди 105,7-м ехъу. 2014-рэ илъэсым имэзибгъум мылъку шъхьа!эм инвестициеу къыхалъхьагъэр сомэ миллиарди 7,7-м нэсы, ыпэрэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар проценти 100,5-м кІэхьэ. Адыгеим мы къэгъэлъэгьонымкІэ Къыблэ федеральнэ шъолъырым хэхьэрэ субъектхэм азыфагу ятІонэрэ чыпіэр щиыгь, — къы-Іуагъ ТхьакІущынэ Аслъан.

Журналистхэм зекІоным изегьэушъомбгъун республикэм зэрэщыдэлажьэхэрэм фэгъэхьыгъэ упчІэ АР-м и ЛІышъхьэ къыратыгъ.

2014-рэ илъэсым изэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, зекіохэм яфэіо-фашіэхэр зыгъэцакІэхэу пстэумкІи предприятии 165-рэ Адыгеим ит. Илъэс заулэкІэ узэкІэІэ-

бэжьмэ Іоф зышІэщтыгьэхэм ар фэдитіукіэ нахьыб. Тишъолъыр, анахьэу Мыекъопэ районым икъушъхьэхэм защызгъэпсэфынэу къакІохэрэр къызщыуцущтхэ хьакІэшхэм ыкІи ахэм чІыпіэу яіэхэм япчъагъи хагъэхъуагъ. Турпредприятие-

кушъхьэфэчъэ гъогоу «Мыекъуапэ ижъогьо 12» зыфиюоэр проект анахь дэгъухэм ащыщэу УФ-м культурэмкІэ и Министерствэ къыхихыгъ ыкІи грантэу сомэ миллион 20 хъурэр ащ къыфигъэшъошагъ. Сыд фэдэрэ лъэныкъокІи мэхьанэ-



мехеішаф-оіеф едеілецамых проценти 4-кІэ ахэхъуагъ ыкІи ар сомэ миллион 384,8-м кІэхьагь. Джащ фэдэу зекloу къихьэрэм, зыплъыхьакІо къакІохэрэм япчъагъэ 2013-рэ илъэсым нэбгырэ мин 315-м ехъущтыгъэмэ, блэкІыгъэ илъэсым мин 325-м нэсыгъ. ЗекІоным ылъэныкъокІэ джырэ уахътэм Іоф зыдашІэрэ инвестиционнэ проект шъхьа І эу АР-м и ЛІышъхьэ къыгъэнэфагъэхэр «Лэгьо-Накъэ икъэлапчъэхэр» ыкІи «Джэнэт» зыфиlохэрэр арых. Мыхэм мылъкоу ахалъхьащтыр сомэ миллион 437,5-рэ мэхъу. Ащ нэмыкіэу лъэсрыкіо ыкіи

шхо зиІэ зекІоным инвестициеу къыхалъхьэрэр нахьыбэ шІыгьэныр япшъэрыль шъхьаІэу



зэрэщытыр, экономикэм хэхъо--еал ым ехнышы дехеалын ныкъом ягугъапІэхэр зэрэрапхырэр ТхьакІущынэ Аслъан къыхигъэщыгъ.

Журналистхэм нэужым гъэсэныгъэм, медицинэм, социальнэ Іофыгъохэм афэгъэхьыгъэ упчіэхэр АР-м и Ліышъхьэ фагьэзагьэх. ЕджапІэхэм язэтегьэпсыхьанкІэ Іофэу ашІагъэм имызакъоу, кІэлэцІыкІу Іыгьыпіэхэмкіи зэшіуахын алъэкІыгъэм ар къытегущыІагъ.

- Гурыт еджапІэхэр зэтедгъэпсыхьанхэр, гъэсэныгъэм иучреждениякІэхэр къызэІутхынхэр, ящыкІэгъэ оборудованиер ядгъэгъотыныр тинэплъэгъу идгъэкІырэп, ашкІэ мы аужырэ илъэсхэм тшІагъэр макІэп. Анахь мэхьанэшхо зэттырэ лъэныкъохэм ащыщ кІэлэцlыкlv Іыгъыпlэм кlон фэе сабыйхэу чэзыум хэтхэм яфэю--ее уешьучшефидек дехешьф шІохыгъэнхэр. 2014-рэ илъэсым нэбгырэ мин 1,5-мэ ателъытэгъэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІи 4 къызэlутхыгъ. Ащ ишlуагъэкlэ Мыекъуапэ щыпсэурэ сабыйхэу илъэси 3-м къыщегъэжьагъэу илъэси 7-м нэс зыныбжьхэр зыхэт чэзыур блэкІыгъэ илъэсым зэфэтшІын тфызэшІокІыгъ. Республикэм инэмыкІ муниципальнэ образованиехэм мы гумэкІыгъор ащыдэгъэзыжьыгъэным джырэ уахътэм Іоф дэтэшІэ. ЕджапІэм чІэмыхьагъэхэм ягъэсэныгъэ зэхэщэгъэным ирегиональнэ системэ игъэкІэжьын ыкІи сабыйхэм чІыпІакІэхэр къафызэІухыгъэнхэм сомэ миллион 212-рэ мини 164-рэ пэlудгъэхьагъ, мы loфшІэныр тапэкІи лъыдгъэкІотэщт, къыткіэхъухьэрэ ліэужхэр, кіэлэегъаджэхэр къызэрэтыухъумэщтхэм, тишІуагъэ зэрядгъэкіыщтым тынаіэ тедгьэтыщт, - къыІуагь ТхьакІущынэ Ас-

Псауныгьэр къэухъумэгьэным исистемэ хэхъоныгъэхэр ышІынхэм, республикэм щыпсэухэрэм медицинэ фэю-фашіэхэр зэрифэшъуашэу афагъэцэкІэнхэм июфыгъуи янэплъэгъу зэрэрамыгъэкІырэр АР-м и ЛІышъхьэ къыхигъэщыгъ. Поликлиникэхэм Іоф ащызышІэнэу изыхъухьэгъэ врач 22-мэ апэрэу зэтыгьо ахъще ІепыІегьоу соме мин 200 зырыз хъурэр аратыгъ. Программэу «Земский доктор» зыфиІорэм къыдыхэлъытагъэу 2012 — 2013-рэ илъэсхэм къакІоцІ специалист ныбжьыкіи 170-мэ Іофшіапіэ арагъэгъотыгъ. Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим ипсэупІэ зэфэшъхьафхэм фельдшер-мамыку ІэзэпІэ 28-рэ кІэу къадэуцуагъ, ахэм ащыщэу 6-р 2014-рэ илъэсым агъэпсыгъэх. Ащ нэмыкІэу онкологическэ къулыкъум игъэкІэжьын сомэ миллион 442рэ пэІуагъахьэ. Мыекъуапэ иполиклиникитІумэ гъэцэкІэжьынхэр ащаухых. Сымэджэщхэм ящыкІэгъэ медицинэ оборудованиер афащэфы, зэтырагъэпсыхьэх, нэмык! гухэлъхэри

ФэгъэкІотэныгъэ зиІэ цІыфхэм социальнэ ІэпыІэгъу афэхъунхэм пэlухьэрэ ахъщэм мы аужырэ илъэсхэм зэхапшІэу хэхъуагъ. 2014-рэ илъэсым мыщ епхыгъэ программэхэм ягъэцэкІэн сомэ миллиардрэ миллион 518-рэ республикэм щыпэІуагъэхьагъ. 2011 — 2014рэ илъэсхэм къакІоцІ сабыибэ зэрыс унэгьо 941-мэ ыпкІэ хэмылъэу чІыгу Іахьхэр аратыгъэх. Ящэнэрэ ыкІи ащ къакІэлъыкІорэ сабыйхэр къызэрыхъухьэгьэ унэгьо 1100-мэ сомэ мин 50 зырыз (региональнэ ны мылъкур) аратыгъ.

Мыхэм анэмыкІэу санкциехэм, уасэхэр къызэрэдэкІоягъэм, Украинэм щыкІорэ зэпэуцужьым еплъыкізу фыриізм, 2015-рэ илъэсым пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм, нэмыкІхэм афэгъэхьыгъэ упчІэхэр журналистхэм къатыгъэх. Нэбгырэ пэпчъ игъэкІотыгъэ джэуап ЛІышъхьэм ритыжьыгь.

Пресс-конференцием икІэухым ТхьакІущынэ Аслъан Іофтхьабзэм хэлэжьэгъэ пстэуми «тхьашъуегъэпсэу» къариlуагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

«Ныбджэгъур» къыдэкІыгъ

Адыгэ лъэпкъ журналэу «Ныбджэгъум» ия 4-рэ чэзыу 2014-рэ илъэсым къыдэкІыгъ. Ар Адыгэ къэралыгьо университетым щеджэрэ студентхэм, анахьэу адыгэ филологиемрэ культурэмрэк Іэ факультетым иныбжык Іэхэм ык Іи лъэпкъ гумэк І-гульытэ зиІэхэм яамал къызэрихьэу къыдагъэкІыгъ.

Адыгэ лъэпкъым ынапэ ыбзэ, икультурэ, идунэететыкІэ пасэм къыщегъэжьагъэу джырэ мафэхэм къанэсыжьэу пстэуми афијотыкјыгъэным. зэлъягъэшіэгъэным, тиадыгабзэ гъэлэжьэгъэным, хахъо егъэшІыгъэным журналыр тегъэпсыхьагь.

Апшъэрэ еджапІэхэм ашеджэрэ ныбжьыкІэ купзэхэтхэм нафенует дехестынеш-памая гъэнхэм ыкІи къыхэгъэщыгъэн-«Молодые, талантливые, устремленные в будущее» зыфи-Іорэм ишапхъэ къыдыхэлъыта-

гъэу журналэу «Ныбджэгъур» щыІэ хъугъэ. Лъэпкъым фэгумэкІэу, зыл фэузэу гупшысэнтхэн амал зиІэ пэпчъ ащ хэлэжьэн фитыныгъэ иІ.

Журналым иредактор шъхьа-Іэр Хъуажъ Нурет. ПшъэдэкІыжь зыхьырэ редакторыр Сихъу СултІан. НэкІубгьо 50 хъурэ журналым къыдэхьагъэхэр зыгъэхьазырыгъэхэр ыкlи сыдигъуи чанэу Іоф дэзышІэхэрэр АКъУ-м иадыгэ факультет истудентхэр арых. Мыш дэжьым «Ныбджэгъум» къыдэкІын амал езыгъэгъотырэ

пстэоу зишІуагъэ езыгъэкІыхэрэм «шъопсэу» ятэю. ЧэзыукІэу къыдэкІыгъэм

тхыгъэ гъэшІэгъоныбэ къыдэхьагь, ахэр зэкІэ адыгэ щы-ІэкІэ-псэукІэм, ащ игъэпсэкІо цыф Іушхэм, ІэпэІасэхэм, лъэпкъымкІэ мэхьанэ анахь зиІэ хъугъэ-шІагъэхэм афэгъэхьыгъэх. «УпчІэм игъу», «Шъхьэихыгъэу», «Лондон дэс адыгэхэр», пщынэо ныбжьыкІэу Мышъэ Андзаур дашІыгъэ зэдэгущыІэгъур, диным инэкІубгъо, адыгэ шъуашэм и Мафэ фэгъэхьыгъэр, шІушІэным имэхьанэ къэзыІотэрэ тхыгьэхэу цІыф гъэшІэгъонхэм ацІэ къызыщыраlохэрэр, спортыр, ныбжыыкіэхэмкіэ щысэтехыпіэхэр, усэныр къызыдэхъоу зикlасэхэм ясатыр блэрхэр къыдэхьагьэх. ХэпшІыкІзу журналэу «Ныбджэгъум» ылъапсэ ыгъэпытэн гухэлъ зэриІэр тхыгъэхэми, сурэтыбэ техыгъэу ахэм акІыгъухэми къыуагъашІэ. Сыдрэ егъэжьэгъури псынкІэ Іофэп, ау гу тепшіыхьэу уфежьагьэу пшіоигьомэ, къыбдэмыхъун щыІэп. Журналэу «Ныбджэгъум» узфэзыщэрэ кІочІэ цІыкІу хэлъ, ар нахь пытэзэ, нахь гъэшІэгъон хъузэ зэрэльыкІотэщтым тицыхьэ тхылъеджэхэм телъ. Арышъ, журналым зигупшысэ ыкІи зикъарыу хэзылъхьэрэ пстэуми псаунытьэ, щэІатьэ яІэу апэкІэ дахэу лъыкІотэнхэу афэтэІо.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

«Адыгэ макь» Щылэ мазэм и 27-рэ, 2015-рэ илъэс

Максим ШЕВЧЕНКО:



БлэкІыгъэ тхьамафэм АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан къыригъэблэгъагъэу Адыгеим къэкІогьагь зэльашІэрэ журналистэу, общественнэ ІофышІэшхоу, цІыфхэм яфитыныгъэхэр къзухъумэгъэнхэмк Гэ Советэу УФ-м и Президент дэжь щызэхащагъэм хэтэу, Интернет порталэу «Кавказская политика» зыфиІорэм иредактор шъхьаІэу Максим Шевченкэр.

МэфитІо ар Адыгеим щы-Іагъ, республикэм ипащэхэм, общественностым зэlукlэгъухэр адыриlагъэх, чІыпіэ зэфэшъхьафхэм ащыІагъ. Шэмбэт мафэм АР-м ижурналистхэм я Союз икіэщакіоу ащ прессконференцие къытыгъ.

Республикэм щильэгъугъэм, зызщигъэгъозагъэм еплъыкІэу афыриІэр пэублэ псалъэу къышІыгъэм кІэкІэу къыщиІотагъ. АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан ежь ышъхьэкІэ къызэрэригъэблэгъагъэр, гуфэбэныгъэшхо хэлъэу къызэрэпэгьокІыгъэхэр, ащ пае лъэшэу зэрафэразэр пстэумэ апэу къыхигъэщыгъ.

— Зэкіэмэ анахь шъхьаіэу узыгъэгушІорэр ыкІи угу къыдэзыщаерэр мамырныгъэ зэрильыр, льэпкъ зэфэшъхьафыбэу щыпсэурэм зэгурымыІоныгъэ къызэрахэмыхьэрэр ары, къыІуагъ ащ. — Кавказ республикэ тхьамык агьо горэ къимыхъухьагъэу, ащ фэдэ ушъхьагъу симыlәу, нәlуасә зыфэсшІынэу, зэзгъэлъэгъунэу апэрэу сыкІуагъэу мэхъу. Адыгеим хэхъоныгъэ езыгъэшІын къэкІуапІэу иІэр бэ, ащи сыгу къыдещае. ИнвесторхэмкІэ хъопсагъо, ИКЕА-м икъутамэ къызэрэщызэlуихыгъэр ащ ишыхьат. Лэгъо-Накъэ чІыпІэ дэхэдэд, объектыбэхэмкІэ

«Адыгеим хэхъоныгъэ езыгъэшІын къэкІуапІэу

ИІЭр бэ» гъаштэрэп. Ахэм яеплъыкІэ- тыфэхьазыр. Республикэм хэхэм ціыфыгъэ ахэмылъэу, жъахоныгъэу ышіыхэрэм, гущылымагъэхэу сэлъытэ.

зэщыбгъакъомэ гухэкІ хъущт. ИеплъыкІэу къыхигъэщыгъэхэм ащыщ адыгэ лъэпкъым итарихъ, инепэрэ мафэ афэгъэхьыгъэ журнал, научнэ ІофшІагъэхэр дэтхэу, къыдагъэкІымэ шІогъэ ин къытынэу, ар дахэу ыкІи гъэшІэгъонэу пшІын плъэкІынэу зэрилъытэрэр.

Нэужым журналистхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжьыгъэх. Политикэм, лъэпкъ Іофхэм, нэмык лъэныкъохэм ахэр афэгъэхьыгъагъэх. УпчІэхэри джэуапхэри хэзыгъэ имыlэу къэтхыжьыгьуае хъущт, арышъ, ащыщхэм шъуащыдгъэгъуазэ тшІоигъуагъ.

УПЧІЭ: Максим, Гупчэм либерализмагъэр нахь къащытек Іо фэдэми о патриотизмагъэм нахьыбэу удехьыхы. Патриотизмагъэмрэ журналистикэмрэ сыдэущтэу зэкІуалІэхэу къыпщыхъура?

ДЖЭУАП: Сэ сыдемократ, ары нахь къыстекІорэр. ЦІыфхэр шъхьафитэу зыщыпсэурэ, зыщыгущы Іэхэрэ, зыщызек Іохэрэ ыкІи сатыу зыщашІырэ демократическэ къэралыгъо Урысыер хъунэу сыфай. Демократизмэр либерализмэм екІуалІэрэп, ар теубытагьэ хэльэу къэс юн слъэк ыщт. Сэ сшъхьэкІэ либералхэм адез-

УПЧІЭ: Федеральнэ къэбарльыгъэІэс амалхэм Адыгеим игугъу зашІыкІэ шІуагьэу илъыр къамыІоу дэикІэ къыхагъэщыным пылъых. ГущыІэм пае, студентхэм зэгурымы Іоныгьэ къахэхьагьэмэ, ащ зырагъэушъомбгъунышъ хэгъэхъуагъэу нэмыкІхэм альагьэІэсыжьыщт. Ар тэрэзэу олъыта?

ДЖЭУАП: Дэим цІыфхэр нахь зыІэпещэх сыдигьокІи, ары журналистхэми нахьыбэу а шІыкІэр зыкІагьэфедэрэр, ау... Студентхэм бырсыр къахэхъухьэмэ, ар Іэпэдэлэл пшІы хъущтэп, сыда пюмэ ащ ушъхьагьоу фэхъун ылъэкІыщтыр бэ. Ахэр пшъашъэ горэм пае зэгурымы Іуагъэхэмэ, хьауми льэпкъ зэпэуцужь къизылъхьэ зышІоигьо купхэм афэдэ горэм мэшю лыгъэр къахидзагъэмэ зэбгъэшІэн фае. Ары анахь шъхьа І эу тэ типортал зыдэлажьэрэри. Мыщ дэжьым къэс Іон слъэк Іыштыр «Кавказ политикэм» зытемытыр Адыгеим пае зэримы Іуагъэр ык Іи зэримы ющтыр, дэик і игугъу ышІыным ыуж зэримытыщтыр ары. Тэ нахьыпэкІэ тызэрэщытыгъэу тыкъэнэжьыщт. Ащ пае шъо Іоф къыжъудэтшІэными Іуахыгьэмэ е ашІыгьэмэ, ахэр къэзгъэлъэгъощт журналистхэри щы Іэх, ахэр къэбгъотынхэ, Іоф адэпшІэн фае. Ащ республикэмкІэ макІэп мэхьанэу иІэр.

УПЧІЭ: Украинэм непэ зэо-зэпэуцужьэу илъыр пстэумэ апэу информационнэ заоу плъытэми хьущт. О уишІошІыкІэ, ащ сыдэущтэу Урысыем текІоныгъэр къыщыдихын ылъэкІыщта?

ДЖЭУАП: Украинэм ихъухьэрэ тхьамык Іагьор информационнэ заоу слъытэрэп, плъытэмэ хъунэуи сюн слъэкыщтэп. Ар гражданскэ зау. Къизыгъэтэджагьэр а къэралыгьом джы ипащэхэр ары.

УПЧІЭ: Сыда Кавказыр зэбгьэшІэным ушъхьагьоу фэхъугъэр, мы шъольырым анахьэу узкІызыІэпищагьэр?

ДЖЭУАП: Кавказыр УрысыемкІэ щысэтехыпІэ хъун шъольырэу щыт. Цивилизацием изы хэушъхьафык Іыгъэ шъольырэу сэльытэ, зишэн-хабзэхэр, зыбзэ, зичІыгу къэзыухъумэрэ льэпкь зэфэшъхьафыбэу зэхэс. Кавказыр зэрэщытэу сыгу рехьы, сшюгъэшюгьон, цІыфэу исхэм сыгу къыдащае.

ХЪУТ Нэфсэт. Сурэтым итыр: Максим Шевченкэр.

Апэрэу зэхащагъ

Бэрэскэшхо мафэм Адыгеим апэрэу ны-тыхэм апае онлайн шІыкІэм тетэу зэІукІэ щыкІуагь. Ащ кІэщакІо фэхъугъ АР-м гъэсэныгьэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ.

ЗэІукІэм хэлэжьагьэх министерствэм иІофышІэхэр, апшъэрэ еджапІэхэм зыштэрэ комиссиехэм ясекретархэр, психологхэр, мыгъэ еджапІэм къычІэкІыгъэхэу ушэтынхэр дэгъоу зытыгъэхэр.

Ны-тыхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаратыгъэх АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт, министерствэм и офыш эхэм, к элэегъаджэхэм. Ахэм ны-тыхэм къафаютагъ мыгъэ ушэтынхэм зэхъокІыныгъэу афэхъугъэхэр, мы илъэсым ушэтыныр зэрэкІощтыр, ащ кІэу къыхэхьащтхэр, икІыгъэ илъэсым фэдэу мыгъи кlэлэеджакlохэм лъэшэу зэралъыплъэщтхэр, шапхъэхэр зыукъохэрэм пшъэдэкІыжьэу арагъэхьыщтыр.

Министрэм къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, къэралыгьо ушэтыным изыфэгъэхьазырын кІэлэеджакІохэмкІи, ны-тыхэмкІи гумэкІыгьо Іофтхьабзэу щыт. Ушэтынхэр кІэлэеджакІом зэритхэрэм елъытыгь ищыІэныгьэ зызыдигъэзэщтыр, зычІэхьащт еджапІэр, сэнэхьатэу къыхихыштыр.

Гъэсэныгъэм иІоф нахышІоу зэхэщэгьэным, шІэныгьэ дэгъухэр кіэлэеджакіохэм арагъэгъотынхэм, ушэтынхэм дэгъоу



зафагъэхьазырыным Адыгеим мэхьанэшхо щыратыгъ, ащ елъытыгъэуи Іофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр щырекІокІыгъэх. ГущыІэм пае, ушэтынхэм ахэлэжьэщт кіэлэегъаджэхэм яшіэныгьэхэм зыщахагьэхъорэ курсхэр афызэхащагъэх, къэралыгьо ушэтынхэр дэгьоу зыкlугьэ еджэпІэ пэрытхэм нахь хъыбэйхэм якІэлэегъаджэхэр арагъэблэгъагъэх, Іофшіакізу аіэкізлъым щагъэгьозагъэх, предметхэмкІэ кІэлэегъаджэхэм мастер-классхэр афызэхащагьэх.

2015-рэ илъэсым къэралыгьо ушэтыныр еджапІэхэм къачІэкІырэ кІэлэеджэкІо 1879-мэ

атыщт. Ушэтыным хэлэжьэнхэмкІэ фитыныгьэ къязытырэр сочинениеу атхыгъэр ары. А ушэтыныр зыкІугьэхэм ащыщэу процент 98,6-м гъэцэкІэныр дэгьоу атыгь. Ушэтыныр зыпшъэ имыфагъэхэм яоценкэхэр тюуцугьоу агъэтэрэзыжьын алъэкІыщт. АпэрэмкІэ мэзаем, етІана жъоныгъокја мазам сочинениер атхыжьын алъэкІыщт. СочинениемкІэ кІэлэеджакІом къыхьыгъэ баллхэр ащ ипортфолио хэхьащтых.

2014-рэ илъэсым ушэтынхэр къагъэ хэлъэу ахэр рекlокlынхэм пае Іофтхьабзэу зэхащагъэхэм зыкъагъэшъыпкъэжьыгъ. КІэлэеджакІохэм телефонхэр аІыгъынхэ зэрэфимытыгъэхэм, ахэм камерэхэмкІэ зэралъыплъагъэхэм фэдэщт мыгъи.

ГъэрекІо ушэтынхэр зыщыкІорэ чІыпІэхэм япчъагъэ лъэшэу нахь макІэ ашІыгьагь. Мыгъи ащ фэдэу республикэм щызэхащэщтхэр. Ахэр зэкІэ видеокамерэхэмкІэ зэтегьэпсыхьэгъэщтых. Ащ фэдэу материалхэр къызэращэлІэщт Гупчэми щылъыплъэщтых.

- 2015-рэ илъэсми ушэтынхэм язэхэщэнкіэ лъэгапізу тызынэсыгъэм къыщыдгъэкІэщтэп, — къыІуагъ министрэу Хъуажъ Аминэт.

Министерствэм и офыш эхэм ушэтынхэм кІэу къахэхьагъэхэм



гъэцэкіэнхэм уахэдэнэу щымытыщтыр, хьисапымкіэ гъэцэкІэнхэр тІоу гощыгъэу зэрэкІощтхэр — шъхьаІэмрэ лъэныкъо хэхыгъэмрэ, Іэкіыб къэралыгъуабзэмкІэ гъэцэкІэнхэм жэрыю Іахьыр къазэрэхэхъуагъэр.

КІэлэеджакІохэм ишІуагъэ -иеахашк мехнејуедел тшијука хыгъэ банк. Мы илъэсым щы-Іэшт ушэтынхэм аш къыхэхыгьэ гъэцэкІэнхэр хэтыщтых.

Мыгъэ пэшІорыгъэшъэу зэхащэгъэ аттестациери шэпхъэ гъэнэфагъэхэм атетэу рекІокІыгъ. КІэлэеджакІохэм нахь алъыплъагъэх. Ащ къыхэкІэу мэзаем пэшІорыгъэшъ ушэтын зытын къэхъугъэп.

Министерствэм и офыш І эхэм ны-тыхэм джыри агу къагъэкІыжьыгъ 2014-рэ илъэсым

кІэлэеджэкІо бильнэ телефонхэр, зытыратхыкІыхэрэ тхьапэхэр, электроннэ къэлъытэкІо техникэр зэрагъэфедагъэхэм пае ушэтынхэм къачІагъэкІыгъагъэх, комиссиехэм яунашъокІэ ахэм ушэтынхэр афалъытагъэхэп.

Ны-тыхэм зафагьэзагь Адыгэ къэралыгьо университетым ыкІи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым япроекторхэми. Ахэм къаІотагъ 2015-рэ илъэсым студентхэр зэраштэщт шіыкіэр. Зэіукіэм хэлэжьагъэхэм психологхэри адэгущыІагъэх.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт къызэриІуагъэмкІэ, мыщ фэдэ зэlукlэхэр тапэкlи зэхащэщтых.

СИХЪУ Гощнагъу.

Псэупіэхэм ящыіакіэ нахьышІу шІыгъэным дэлажьэх

2014-рэ илъэсыр зэтынэкіыгъ. Блэкіыгъэ илъэсым гъэхъагъэу ашІыгъэхэм, Іофыгъоу зэшІvахыгъэхэм. ыпэкІэ пшъэрылъэv зыфагъэуцужьыгъэхэм тащигъэгъозагъ АР-м чіыпіэ зыгъэюрышіэжьын къулыкъухэм юф адэшіэгъэнымкіэ и Комитет итхьаматэу

Чыпіэ зыгьэюрышіэжын къулыкъухэр къалэхэм, къуаджэхэм, къутырхэм ащыпсэурэ цІыфхэм нахь апэблагьэх. КІэдэкІое Руслъан тызэрэщигьэгьозагьэмкІэ, къоджэ псэупІэхэм ащыпсэухэрэм яфэю-фашехэр шапхъэу щы-Іэхэм адиштэу зэшІохыгъэ хъунхэм лъэплъэх, муниципалитетхэм япащэхэр ягъусэхэу псэупІэхэм гумэкІыгьоу яІэхэр дагьэзыжьынхэм дэлажьэх. Къуаджэхэм, къутырхэм, къалэхэм хэхъоныгъэхэр ашІынхэм, ахэр нахь зэтегьэпсыхьагьэ хъунхэм епхыгьэ Іофыгьохэр зэшІуахых.

КІэдэкіое Руслъан.

- ЧІыпІэ зыгъэІорышІэжьыным икъулыкъухэм Іофыгъоу зэшІуахыхэрэмкІэ ІэпыІэгъу, упчІэжьэгъу тафэхъу. Джащ фэдэу муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ псэупІэхэм ябюджеткІэ планыр зэрагъэцакІэрэм тынаІэ тет, — къыІуагъ комитетым ипащэ. — Хэбзэгъэуцугъэу щыІэм зэхъокІыныгъэхэр фашІыгьэхэ зыхъукІэ, ахэр зэрагьэцакІэрэм тыльэпльэ, упчІэжьэгьу тафэхъу. Зэфэхьысыжьхэр тэшІых, республикэм и Правительствэ тиІофыгьохэм язытет щытэгъэгъуазэ.

2014-рэ илъэсым чІыпІэ зыгъэ Іорыш Іэжьыным икъулыкъухэм зэхьокІыныгьэхэр афашІыгьэх. Федеральнэ хэбзэгьэуцугъэм къызэриюрэмкіэ, муниципалитетхэм япащэхэм яхэдзын зэфэшъхьафэу агъэпсын зэралъэкІыщтым ар епхыгъагъ. Шъолъырхэм ежьхэм яеплъыкІэкіэ муниципалитетхэм япэщэщтхэр депутатхэм ащыщ къахахын е хэдзын шіыкіэм тетэу, ыпэкІэ зэрашІыщтыгьэм фэдэу, рагъэкІокІынэу Іизын къаратыгъ. Джащ фэдэу район советхэм ягъэпсын ыпэкІэ зэрэкІощтыгьэм фэдэу хэдзынкіэ е чіыпіэ койхэм ащыІэ депутатхэр, къоджэ псэупІэхэм япащэхэр мы советым хащэнхэ алъэкІынэу фитыныгьэ щыІэ хъугьэ. ЫпэкІэ щыІэгьэ шапхъэхэр Адыгэ Республикэм щызэблахъугъэхэп ыкІи псэупІэхэм ащыпсэухэрэм нахь апэблэгъэ цІыфыр ежь-ежьырэу, муниципалитетым ипащэ. хадзын алъэкІынэу амалэу яІагъэр къагъэнагъ.

Чыпіэ бюджетхэр тэрэзэу гъэпсыгъэнхэм пае АР-м финансхэмкІэ и Министерствэ 2014-рэ илъэсым муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ къалэхэм ыкІи районхэм ахъщэ ІэпыІэгьоу сомэ милион 63-рэ афитІупщыгъ. Джащ фэдэу республикэ бюджетым къыхэхыгъэ сомэ милиони 156,7-рэ чІыфэу муниципалитетхэм аратыгъ. Урысые хэбзэгьэуцугьэу N 136-м къоджэ псэупІэхэм фитыныгьэу яІэхэм зэхъокІыныгъэхэр афишІыгъэх. ЫпэкІэ ахэм фитыныгьэ 39-рэ яІагьэмэ, джы хэбзэгьэуцугьэм диштэу 13 къафэнагъ, адрэ 26-р муниципальнэ районхэм аратыжыльэх. Мыш дэжым къыхэгъэщыгъэн фае субъектым ежь игьоу зэрилъытэу а фитыныгьэхэр муниципалитетхэм атыригощэн зэрилъэкІыщтыр. 2014-рэ илъэсым тыгъэгъазэм Адыгеим щаштэгьэ хэбзэгьэуцугьэу N 359-м къызэригьэнафэрэмкІэ, анахь мэхьэнэшхо зиІэ пшъэрыль 14-р къоджэ псэупІэхэм аратыжьы. Ахэм ашышых коммунальнэ хъызмэтым изэхэщэн, гъогухэм япхыгъэ Іофыгъохэр, хэкіым иугъоин ыкіи идэщын, нэмыкІхэри.

- Джащ фэдэу 2014-рэ илъэсым тызыдэлэжьэгьэ Іофыгьохэм ащыщ муниципалитетхэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэм Іоф ащызышІэхэрэм республикэм ит апшъэрэ еджапіэхэм яшіэныгъэхэм ащахагъэхъоныр, ею Руслъан. — Программэ гьэнэфагьэм къыдыхэлъытагьэу, щыІэныгъэм кІэу къызыдихьыхэрэм ялъытыгьэу зэреджэщтхэ лъэныкъохэр пэшІорыгъэшъэу къыхахых. Къэралыгъо ыкІи муниципальнэ заказхэм Іоф адэшІэгъэным, нэмыкІхэм афэгъэхьыгъэ шІэныгъэхэр муниципальнэ къулыкъушІэхэм зэрагъэгъотых. ЦІыфхэм яфэІо-къызэрафэхъущтым епхыгъэу джы электроннэ шІыкІэр нахь зэрагьэфедэрэм елъытыгьэу ащ фырагъаджэхэрэм япчъагъэ хэхъошт.

2013-рэ илъэсым муниципальнэ къулыкъухэм яюфыши 147-мэ яшІэныгъэхэм ахагъэхъуагъ. БлэкІыгъэ илъэсым нэбгыри 110-рэ рагьэджагь. 2015-рэ ильэсым анаІэ зытырагъэтынэу агъэнэфагъэр информационнэ щынэгъончъэныр ары. Ащ нэмыкізу зэхъокіыныгъэ гъэнэфагьэхэри мы программэм фэхъущтых. ЦІыфхэм ящыІакІэ нахь дэгъу, яфэlo-фашlэхэр ІэшІэхэу ыкІи щынэгъончъагъэ хэлъэу зэрагъэцэкІэн алъэкІыщтым зэхъокІыныгъэхэр тегъэпсыхьэгъэщтых.

Ахэм анэмыкІзу АР-м чІыпІэ зыгъэ орыш і эжьын къулыкъухэм адэлэжьэнымкІэ и Комитет псэупІэ-коммунальнэ хъызмэтым ылъэныкъокІэ щыІэ гумэкІыгъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэм ыуж ит. «Къоджэ псэупІэм исоциальнэ хэхъоныгъ» зыфиюээ программэм къыдыхэлъытагъэу Адыгеим ит псэупІэхэр зэтырагъэпсыхьагъэх. НыбжьыкІэу къуаджэхэм къадэкІэу къалэм зыкъэзыгъэзэжьырэмэ япчъагъэ зэхапшіэу нахь макіэ хъугьэ.

КІэдэкІое Руслъан къызэриІуагъэмкІэ, гъэстыныпхъэ шхъуантІэр, псыр зыфакІохэрэм япчъагъэ хэхъуагъ. Гъэстыныпхъэ дехеіпын еспеілерия дехаш процент 85-м рагъэхъугъ. ЫпэкІи ахэр цыфхэм аlэкlагъэхьаным дэлэжьэщтых. Джащ фэдэу хэкІыр игьом дащыным, фэмыгьэнэфэгьэ чІыпІэхэм щарамытэкъуным япхыгъэ Іофыгъохэм язэхэфын дэлэжьагьэх. Район пэпчъ хэкІыр дэзыщыщт техникэ рагъэгъотыгъ. Мы Іофыгъом имехфіці деїи уохшенажем нахь къагурыІоу рагъэжьагъ. ики дихеішеіеде ар зэрэіэшіэхыр ыкіи шІуагъэ къызэритырэр агъэунэфыгъ.

Илъэсипл хъугъэу муниципальнэ образованиехэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ашІыгъэм уасэ араты. 2013-рэ илъэсыр пштэмэ, анахь дэгьоу Іоф зышІагьэу альытагьэр Кощхьэблэ районыр ары ыкІи республикэ бюджетым щыщ грантэу сомэ миллиони 2,5-рэ ащ фагъэшъошагъ. ЯтІонэрэ хъугъэ Теуцожь районыр, ащ сомэ миллионрэ мин 500-рэ ратыгъ, ящэнэрэр Тэхъутэмыкъое районым къылэжьыгъ, ащ сомэ миллион фагъэшъошагъ.

АР-м чІыпіэ зыгъэіорышіэжьын къулыкъухэм адэлэжьэгьэнымкІэ и Комитет псэупІэхэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэхэр ашІынхэм, гумэкІыгъоу къафэуцухэрэр дагьэзыжьынхэм, федэкъэкІуапІэхэр къыхагъэщынхэм, ціыфхэм ящыіэкіэ-псэукіэ нахьышІу шІыгъэным афэшІ къихьэгъэ илъэсыми ІофшІэнхэр зэхащэнхэу пшъэрылъхэр зыфагъэуцужьых.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» анахьэу къекlущт тамыгъэм икъыхэхынкіэ зэнэкъокъу зэрэзэхащэрэм ехьыліэгъэ Положениер

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо филармоние» анахьэу къекІущт тамыгъэу (логотипэу) сценэм имызакъоу, афишэхэми, егъэблэгъэ тхылъхэми, унэм ыгупи, нэмыкІхэми атетыщтым икъыхэхын тегъэпсыхьэгъэ зэнэкъокъу зэрэзэхищэрэмкІэ макъэ къегьэІу.

Зэнэкъокъур зэхэзыщэрэр

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо филармоние»

Зэнэкъокъур зытегъэпсыхьагъэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо

бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» итамыгъэ къыхэхыгъэныр ары.

Зэнэкъокъумкіэ гухэлъэу, пшъэрылъэу яІэхэр

Зэнэкъокъур зыкlызэхащэрэр анахьэу къекІущт тамыгъэр къыхэхыгъэныр, джащ фэдэу сэнаущыгъэ зыхэлъхэр Адыгэ Республикэм икультурнэ щы ак Іэ хэгъэлэжьэгъэнхэр ары.

1. Зэдагъэфедэрэ положениехэр

- 1.1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» итамыгъэ ехьылІэгъэ Положением Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо филармоние» итамыгьэ зыфэдэн фаер ыкІи ар зэрагьэфедэщт шІыкІэр щыгъэнэфагъэх.
- 1.2. Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» итамыгъэ официальнэ тамыгъэу щыт, ар къызыкІыхахырэр творческэ Іофэу учреждениер зыпыльыр къэгьэльэгьогьэным, имидж дэгъу фызэхэщэгъэным апай.
- 1.3. Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо филармоние» итамыгьэ учреждением ыцІэ къыщигьэльэгъукІыгьэн

- фае. Организацием фитыныгъэ и ежь хэр къыщытыгъэнхэ фае. зэрэшІоигьом тетэу тамыгьэр ыгьэфедэнэу, пкъыгъо зэфэшъхьафхэм атыришІыхьанэу, официальнэ документхэм, визитнэ карточкэхэм ыкІи нэмыкІхэм ащигъэфедэнэу.
- 1.4. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» ифирменнэ бланкхэр зэрагьэфедэрэр Урысые Федерацием ихэбзэгьэуцугьэ пэшlуекІорэп. Учреждением ибланк логотип зэрэтетыщтыр филармониер зыфытегъэпсыхьагъэр къэзыгъэлъэгъорэ, адрэ учреждениехэм къахэзыгъэщырэ нэшанэу щытыщт.

2. Зэнэкъокъур зэрэзэхащэрэ шІыкіэр, ащкіэ піальэу щыіэхэр

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу зэчый зиІэхэр зэнэкъокъум хэлэжьэнхэ алъэкІыщт. Ахэм аныбжькІэ гъунапкъэ гори щыІэп. Форматэу А-2-р, А-3-р, А-4-р зиІэ академическэ, творческэ ІофшІа гьэхэр зэнэкьокъум къырахьылІэнхэ алъэкІыщт. Ащ къырахьылІэрэ ІофшІагьэхэм арагъэгъэзэжьырэп. Къэралыгъо филармонием ихъарзынэщ къыхэнэх.

Зэнэкьокъум хэлэжьэнхэм пае 2015-рэ илъэсым щылэ мазэм и 12-м къыщегъэжьагьэу 2015-рэ илъэсым мэзаем и 12-м сыхьатыр 13.00-м нэс мыщ фэдэ чыпым яюшагьэхэр къырахылын фае: Адыгэ Республик, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 300.

3. Іофшіагъэхэм уасэ зэрафашіырэ шапхъэхэр

Тамыгъэр мыщ фэдэ шапхъэхэм адиштэн фае:

- Ар ямышІыкІэу щытын фае. НэмыкІ организацием иэмблемэ ехьышыр тамыгьэ логотипкІэ агьэфедэ хъущтэп.
- Тамыгъэр псынкІэу къашІэжьэу, гум раубытэу щытын фае.
- Тамыгъэм кіэкіэу ыкіи іупкіэу организацием инэшэнэ гъэнэфагъэ-

- Организациер Іофэу зыпылъыр тамыгъэмкІэ псынкІэу къэпшІэн плъэкІынэу щытын фае.
- Тамыгъэр визитнэ карточкэхэми, рекламнэ пхъэмбгъухэми, нэмыкІхэми дэгъоу къатещынэу шІыгъэн фае.
- Шъо зэфэшъхьафкіэ е зышъокіэ зэрэшІыгъэм емылъытыгъэу тамыгъэр тыди дэгьоу къыщылъэгьоным фытегьэпсыхьэгъэн фае.

4. Тамыгъэр ашіын ыкіи агъэфедэн зэралъэкіыщт шіыкіэр

- 4.1. Тамыгъэр зышъокІэ е шъо зэфэшъхьафкіэ ашіын алъэкіыщт.
- 4.2. Итеплъэ зэщамыгъакъоу тамыгъэм тырашІыкІын фае.
- 4.3. Тамыгъэр ашІы зыхъукІэ амал зэфэшъхьафхэр къызыфагъэфедэн, инэуи цыкюуи ашын алъэкыщт, ау зэрэзэкүрэ нэшанэу ащ хэльхэр зэщагьакьо хьущтэп.
- 4.4. Тамыгъэр мыщ фэдэ документм ащагъэфелэн апъэкіншт
- Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» щаштэрэ унашъохэм;
 - справкэхэм, заявкэхэм;
 - щытхъу, рэзэныгъэ тхылъхэм; сертификатхэм ыкІи нэмыкІхэм.
- 4.5. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» иимидж изы Іахьэу алъытэзэ, тамыгъэр сурэтхэм, видеоматериалхэм, рекламнэ-информационнэ продукцием ыкІи Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» иадминистрацие изаказкІэ къагъэхьазырырэ нэпэеплъ шІухьафтынхэм ащагъэфедэн алъэкІыщт.
- 4.6. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» итворческэ коллективхэм ярепетициехэм

ащагъэфедэрэ шъуашэхэм тамыгъэр атетын ылъэкІыщт.

- 4.7. Тамыгъэр унэ гупэм, информационнэ дэпкъхэм, баннерхэм, буклетхэм, визиткэхэм, компьютер лъэтегьэуцохэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» иофициальнэ сайт, иэлектрон почтэ атетын ылъэкІышт.
- 4.8. Докладхэр къашіыхэ, мэфэкі Іофтхьабзэхэр, тематическэ мэфэкІхэр, сэнэхьатхэм япхыгьэ мэфэкіхэр зэхащэхэ зыхъукІэ, Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» итамыгъэ агъэфедэн алъэкlыщт.
- 4.9. Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние» итамыгъэ учреждение закъор ары зиер, цІыфхэмрэ юридическэ лъапсэ зиІэ антын альэкышыры ар едмехешынды антын альэкышыры мы Положением зэрэщыгъэнэфэгъэ шІыкІэм диштэу Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоигенеральнэ пашэ ашкІэ тхыгьэ\ Іизын къазыритыкІэ ары.
- 4.10. Мы Положением димыштэу тамыгъэр загъэфедэкІэ, пшъэдэкІыжь зыхьырэр хэукъоныгъэ зышІыгъэр ары.

5. КІэуххэр зэрэзэфахьысыжьхэрэр Зэнэкъокъум икlэуххэр зэнэкъокъум

изэхэщакІо ыгъэнэфэрэ жюрим 2015-рэ илъэсым мэзаем и 16-м зэфихьысыжьыщтых. Жюрим унашьоу ышІырэр кІзух унашъоу щыт, ащ нахьыбэрэ хэплъэжьхэрэп. Жюрим хэтхэу мэкъэтыным хэлажьэхэрэм азыныкъо нахьыбэмэ амакъэкІэ унашъор аштэ. Протоколэу зэхагъэуцорэм тхьаматэр кІэтхэжьы. Зэнэкъокъум щатекІорэм дипломрэ нэпэеплъ шІухьафтынрэ фагъэшъуашэ. Жюрим фитыныгьэ иІ шІухьафтын тедзэхэри ыгъэнэфэнхэу, ІофшІагъэхэм, тамыгъэр зышІыгъэм яхьылІэгъэ къэбархэр къэбарлъыгъэІэс амалхэм къащыхэутыгъэным фэгъэхьыгъэ унашъо



УАХЪТЭР ЫКІЙ ТХАКІОР



ИкІыгъэ 2014-рэ илъэсыр ЩэшІэ КазбеккІэ къызэрыкІуагьэп: ыпэрэ илъэсхэм анахьэу, джыри игупшысэ шэсыгъэ зиІэтыгъ, зиушхугъ, хэхъуагъ. Іофшіэгъэкіэ инхэр, гупшысэ куухэр, зэфэхьысыжь гъэшІэгьонхэр зыхэль тхыгьэхэр къы-ІэкІэкІыгъэх. Ахэм ащыщхэм ягугъу къэсшіымэ сшіоигъу, сыда пюмэ адыгэ литературэм илъэгьо-гьогу зэрэхихыгьэм ыкІи зэрэуцугьэм имызакъоу, зэкІэ литературэшхом ыкІи лъэпкъ литературэхэм анахьэу,

ашъхьэ къырыкІуагъэм ахэм

чІыпІэ щаубытыгь.

Къэбэртэе, щэрджэс, адыгэ литературэхэр зэпэблагъэ зышІырэ нэшанэхэри, яамал гъэнэфагъэхэри, къадэхъурэри, афэмыгъэхъурэри, тапэкІэ язытетыгъэри, джырэ охътакІэм зэмеішаЩ меха идедехеішыдонь къащыреІотыкІы. ЗыфасІорэр ЩэшІэ Казбек итхылъищ зэгъусэу «ХэшыпыкІыгьэ ІофшІагьэ-«Ча» (я III-рэ том) ыкІи «Избранные труды» (а І-рэ ыкІи я II-рэ томхэр) зыфиlохэу адыгабзэкІэ ыкІи урысыбзэкІэ къыдэкІыгъэхэр арых. Мыекъуапэ, Адыгэ Республикэм итхылъ тедзапіэ, тхыль пэпчь пчьагъэмкІэ 500 хъоу къыщытырадзагъэх. ЩэшІэ Казбек иІофшІэгъакІэ, итхылъ зэхэтхэр, хэгъэгу литературэм я XX-рэ ліэшіэгъум ыкій XXI-м иублапІэм изытетыгъэм ехьыліагъэх. «Хэшыпыкіыгъэ ІофшІагьэхэм» яапэрэ том Темыр Кавказым ыкІи Дагьыстан ялитературэ хэбзэ-нэшанэхэр, художественнэ конфликтыр зэшІохыгъэ зэрэхъурэр къыщыІотагь. Апэрэ тхылъыр ежь ЩэшІэ Казбек — авторым игущыІэ

Гушъхьэлэжьыгъэ бай ІофшІэгъэшху

ЦІыф гъэсэгъэ-еджагъэм, шіэныгъэлэжьышхом, литературовед иным, критик гъэшіэгъоным игъэшіэ гъомылэ зэпымычыжыыр творческэ гупшысэр ары. Къыкакорэри ащ хъарзын гушъхьэлэжьыгъэ бай.

къызэІуехы. ЛІэшІэгъуныкъом гупшысэ лэжьыгъэу зэlуигъэкІагьэм — статьяхэм, зэдэгущыІэгъухэм, зэхэфын-къэгъэнэфэн обзорхэм, очеркхэм критикэ прозэм ипроизведениехэм тхылъыр къызэрагъэпсыгъэр, ушэтын ІофшІэгъабэу нэмык тхылъхэм къадэмыхьагьэхэр мыхэм къызэрадэхьагьэхэр тегъашіэ. Ліэшіэгъу мыпсынкі у блэкіыгьэм — я ХХ-м, щыІэкІэ-псэукІэм хэхъухьэгъэхэшІыхьагьэу, цІыфхэм гумэкІыгъуабэр зыщащэчыгъэу, ау сыд зэхъуи, цІыфыгъэ хабзэхэр зыщычамынагьэр, Шум ибзыпхъэ литературэм зэрэпхырыкІырэм, Ем ижъалымыгъэ сыд ишІыкІэми зыкъыІэпыхыгъэныр кІигъэтхъэу литературэм иІоф зэрэкІищырэр къыщеІо.

ЫшъхьэкІэ, художественнэ псалъэм ыкlуачlэ зэхишlапэу, цыфыгьэ-шъыпкъагьэм, цыфым, шыіэныгьэ шэпхъэ уцугьэхэу ащ къешІэкІыгъэхэм зафэу уакъытегущыІэныр, а зэкІэ мыпсынкІэми, ухэтми укъызхэзгъэшхъожьырэ кlyaчlэу губзыгъэшхо хэхыгъэхэм — лъэпкъ жэрыю творчествэм ыки Пушкиным къащежьэу, Байрон, Мюссе, Бальзак, Голсуорси, Горькэм, Фет, Чеховым, Блок, Маяковскэм, Бараташвили анэсыжьэу, Лев Толстоим ыкІи джырэ авторхэм — Паустовскэм, Шолоховым, Беловым, Баруздиным, Бондаревым, Кулиевым, КІышъэкъом, КІэращэм, МэщбашІэм, Еутыхым, Бэрэтарым, Бештэкъом, ахэм анэмыкІ автор зэфэшъхьаф дэгъубэмэ ятворчествэ Іофышхо дишіагъэу ыкіи литературэм сыдигъуи Іоф зэрэдишІэрэм тынаІэ тырытигъэдзагъ. Литературэм ишъыпкъэ, тхакІом ехьылІэгъэ гупшысэ зафэ къыриІотыкІыныр имурад инэу зэрэщытыгъэр ыкІи къызэрэнэжьырэр, къыдэхъугъэ-къыдэмыхъугъэр итекст тхыгъэхэм

ахэплъагъоу зэрэщытыр, джэуап шъхьа р а пстэумк р язытын зыфызэшІокІырэр Уахътэр зэрэарыр гущыІэпэ кІэкІым ЩашІэм щыкІигъэтхъыгъ.

Лъэхъанымрэ цІыф-гупшыса-

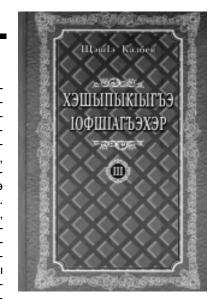
кІоу ЩэшІэ Казбекрэ зэрэзэхъуліэхэрэм ехьыліагь филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, Пшызэ къэралыгъо университетым ипрофессорэу Людмила Деминам игущыІэ чъэпхъыгъэу «Эпоха и личность Казбека Шаззо» зыфијоу, шіэныгъэлэжьышхоу, академикэу, критикэу, профессорэу ЩашІэм игушъхьэлэжьыгъэ бай осэшІу фэзышыгьэр. Я ХХ — ХХІ-рэ ліэшіэгъухэм литературэм игъэхъагъэхэм, фызэшіокіыгъэм, фэмыгъэхъугъэм, ащ шІоу хэлъым, шхъор зэрэхадзырэм нэчан, гучанкІэ, акъыл шыгъэкІэ хэплъэн ыкІи чыжьэу хэсыхьан зылъэкІыгъэ литературовед мыпшъыжьэу, зигупшысэ шъыпкъэм готэу, зигущыІэ псэ сыдигъуи хэлъэу зэрэщытыр Л. Деминам ащ къыщиупкіэпкІыгъ щысэ гъэнэфагъэхэр иІэубытыпІэу. Арышъ, щэч хэльэп, мыщ фэдэ гущыІэ икъу псыхьагьэм ыуж, ухэтми пшІуабэ шІэу тхылъхэр — томищыри зэрэзэпырыбгъэзэщтым, зэрэбджыщтым, зэрэупшысыжьыщтым. ЫпшъэкІэ къызэрэсlуагъэу, Темыр Кавказым илитературэхэм афэгъэхьыгъэ гупшысэ гъэшІэгьонхэр ЩэшІэ Казбек мыщ къыщыриІотыкІыгъэх. Художественнэ-гъэпсыкІэ шапхъэу произведениехэм яІэ--идыт евны естышести мех гъэтызэ, зэфэхьысыжь гъэнэфагъэхэр ешІых

-еД мыстых (мымот) еq-II R шІэ Казбек адыгэ поэзием ыкІи критикэм лъапсэ зэрадзыгъэр ыкІи хэхъоныгъэ гъогоу къакІугъэр къащиупкІэпкІыгъ. «Шэчэлъэ шъхьа́Іэр — ЦІыфыр!» зыфиюрэ статьям ар

зыфэдэр, иамал, ихабзэ къыщызэјуехы, а пстэумкіи іэубытыпІэ инэу МэщбэшІэ Исхьакъ ипоэзие ышІызэ. НэкІубгьо 500 хъурэ тхылъ зэгьэпэшыгъэ иным адыгэ усакІохэм, адыгэ поэзием игъогу кіэзыгъэнчъэу къащиІотыкІыгъ. Шъхьэ 38-рэ хъоу тхылъыр зэтеутыгъ. Ары къэс, зы усэкІэ шапхъэ, зы усакІо ымакъэ зэхытигъашІэу, ЩэшІэ Казбек гушъхьэлэжьыгьэу поэзием иІэр къыттырегуащэ, тегъэгъуазэ. Мы тхылъым къыдэхьагъ Дагъыстан илитературэ европэ литературэм хэуцоу зэрилъытэ-

«Фазиль Искандер — аналитик жизни», «Исповедь критика, или Спово о классиках. молодых писателях и еще об опятах после дождя» зыфиюрэ тхыгъэхэри узыфэзыщэхэу, гупшысэ инхэр шъхьэм къыщызгъэущых. Арышъ, ЩэшІэ Казбек игупшысэ лэжьыгъэхэр литературэр зикіасэхэм, анахьэу ащ иІофышІэхэм, студентаспирантхэм, шІэныгъэлэжькІэлэегъаджэхэм лъэшэу шъхьапэ афэхъунхэу, хэти нахь зыкъызэlуезгъэхынхэу сэлъытэ.

«ХэшыпыкІыгьэ ІофшІагьэхэр» зыфиюрэм. адыгабзэкІэ тхыгьэ ия III-рэ том джы тыкъэсыгъ. Тилитературэ фэгьэхьыгьэ гупшысэхэр къыдэхьагъэх. Ежь авторым игущыІэпэ кІэкІ ар къызэІуехы. Адыгэ лъэпкъым къырыкІуагьэр, ышэчыгьэр зэрэгъунэнчъэр, ушэтыпІэ чІыпіабэ зэрэпэкіэкіыгьэр, ахэм къызэрялыжьыгъэр къыщею. Шыфыгъэ хабзэкІи, гъэпсыкІэшыкіэкіи зыпшъэ укіонэу щымытыгъэ адыгэр къиным зэрэритэкъухьагъэр, зэтечыгъэ хъугъэ лъэпкъыр лъэныкъуабэкІэ упіокіыгъэ зэрэхъугъэр, лъэпкъым ищэІагъэ зынэсырэр, непэ тымакІэми, тызэпэІапчъэми, шыкур пшІын зэрэфаер кlегъэтхъы Щашlэм, «сыда помэ къытпышыльыри зышіэрэ щыІэп...» elo, ауми щэгугъы ыкІи тэри тегьэгугьэ, «...титыгъэ чэфэу, нафэу, кючюшхоу къыкъокІынышъ, тыкъигъэфэбэжьынэу, зы чІыпІэ тызэрищэлІэжьынэу, зы бзэрэ зы хабзэрэ зэдэтылэжьынэу тыщэкъызэlуехы. Поэзиер зыщыщыр, гугъы; гугъэрэм шlуагъэ фы-



щыль alyaгьэшь, Алахьталэр ІэпыІэгъу къытфэхъунэу тыщэгугъы...» — етхы Щашіэм. Ащ фэлэжьэрэ адыгэ литературэм ыкІуачІэ зынэсырэр, шІуагъэу -фоім мехнеслеішестветь фоім шІэгъакІэхэу, «ХэшыпыкІыгъэ дельнахефеде «дехельшфоl кІегъэтхъы.

едеф шим аидпист еq-III R хэщхэр» (БлэкІыгъэ лъэхъанхэм яхъишъ), «ШІу зышІэрэм, шІу фыщылъ», «Адыгэ усэным илъэныкъо зэфэшъхьафхэр» зыфиюу шъхьэ жъгъэй 15-у зэтеутыжьыгъэр, «Гум ибзыухэр» (Къуекъо Налбый), «Адыгэ романым икъежьапІэхэр», «Драматургием игъогупэхэр» зыфиюхэрэмкіэ къиютыкіыгь. Мы тхыльыр зэкІэ адыгэ литературэм ехьылагъ, ащ фэгъэхьыгьэ гупшысэ гьэшІэгьоныбэу зэхэлъ.

Литературэм ыгупчэ итэу, ар къэзгъэпсырэр ЦІыфыр ары. ЗэкІэ шІэныгъэлэжьышхоу ЩэшІэ Казбек игугъэ инхэри, инэплъэгъуи, игупшысэ нэфхэри зэпыу имыІэу зыфэгъэзагъэхэри, зэпхыгъэхэри, зэкlужьхэри ЦІыфыр, иадыгэ лъэпкъ арых. ИшІэныгъэ ини, иакъыл дахи, игузэхэшІэ мыухыжьи, шъыпкъэм готэу, Казбек ахэм ліэшіэгьуныкъо хъугьэу афегьэшъуашэ. «ШІу зышІэрэм, шІу фыщылъ» аlошъ, лъытэныгъэеІитыфые итех ни ефеілеахаш ЩэшІэ Казбек шІугъо пстэоу щыІэмкІэ тыфэльаІозэ, иІофшІэгъэшхоу игушъхьэлэжьыгъэ бай «гъогу мафэ» ышІынэу фэтэІо.

> МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ЗЕКІОНЫР

Пчъагъэм хэхъуагъ

ПэшІорыгъэшъэу къызэралъытагъэмкІэ, икІыгъэ илъэсым Адыгэ Республикэм зыщызгъэпсэфыгъэхэр нэбгырэ мин 325-рэ мэхъух, ар ыпэрэ илъэсым ипчъагъэхэм анахьыб. ИлъэсыкІэ къихьагъум илъэхъан изакъоу зыгъэпсэфэкІо мини 100 фэдиз тикъушъхьэхэм ащыІагъ.

ЫпэкІэ зэрэщытыгъэм фэдэу нахь цІыфыбэ къыздикІыхэрэр къытпэблэгъэхэ Краснодар ыкІи Ставрополь крайхэмрэ Ростов хэкумрэ. Ау Урысыем ишъолъыр зэфэшъхьафхэм къарыкІыхэрэми ахэхъо.

Къэралыгъом экономическэ къиныгъоу зэпичырэм емылъытыгъэу гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом Адыгеим къакІощтыгъэхэр нахь зэтыриІэжагъэхэми, хэгъэгу кІоцІ зекІонымкІэ Правительствэм политикэу зэрихьэрэм ишІуагъэкІэ ыкІи зекІон фэІо-фашІэхэм ауасэхэр инэу къызэрэдамыгъэкІоягъэхэм ихьатыркІэ зыгъэпсэфакІохэм якъэкІон зэпагъэугъэп. Адыгэ Республикэм зекІонымкІэ ыкІи зыгъэпсэфыпІэхэмкІэ и Комитет ипресс-къулыкъу макъэ къызэригъэlурэмкlэ, чъэпыогъу мазэм ащэгъэ турхэм яшІуагъэкІэ кІымафэм зызыгъэпсэфы зышІоигъохэм якъэкІон зэпыугъэп. ИлъэсыкІэм тефэу къэкІуагъэр бэдэд.

Аужырэ лъэхъаным турагентствэхэм зекІон лъэпкъ шъхьафхэр агъэфедэхэ зэрэхъугъэми ишІуагъэ къэкІуагъ. ХьакІэхэм яшІоигъоныгъэкІэ зэхэщакІохэм ахэр къушъхьэм зэрэхащэхэрэм фэшъхьафэу псыкъефэх щтыгъэхэр, къушъхьэ тюкіэ зэжъухэм Шъхьагуащэ ипсыхэр зэрэщыщтыгьэхэр, къушъхьэ шыгу дахэхэу осыр зытелъхэр къа-



рагъэлъэгъунхэм фэхьазырых. Ащ нэмыкізу Іажэхэмкіз, лыжэхэмкіз къушъхьэтхыхэм укъячъэхын плъэкІыщт, лъэсэу е шыхэм уатесэу къушъхьэхэм къащыпкІухьашъущт.

(Тикорр.).

Сурэтыр Гъонэжьыкъо Сэтэнае къыты

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын Іофшіэным ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын Іофшіэным ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2009-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштагъэу N 280-р зытетзу «Къэлэгъэпсын ІофшІэным ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 7, 10; 2012, N 4; 2013, N 8, 11; 2014, N 7) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

1) я 17-рэ статьям:

а) ия 3-рэ laxь иа 1-рэ пункт хэт гущыlэхэу «къагъэгъунэрэ чlыпlэхэр» зыфиlохэрэм ауж гущыlэхэу «псыр къызыкlэорэ, къызытехьэрэ чlыпlэхэр» зыфиlохэрэр хэгъэхъогъэнхэу;

б) я 4-рэ Іахьыр мыщ тетэу къэтыгьэнэу:

- «4. Гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ республикэ мэхьанэ зиІэ псэуалъэхэм ахэхьэх:
- 1) сабый ибэхэмрэ ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кlэлэцlыкlухэмрэ гъэсэныгъэ защарагъэгъотырэ организациехэр;
- 2) зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ зэрарагъэгъотырэ программэ шъхьаlэхэм атефэу гъэсэныгъэ lофыр зезыхьэрэ организациехэр;
- 3) зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациехэр;
- 4) гъэсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ организациехэр;

шіокі зимыіэ медицинэ страхованиемкіэ и Чіыпіэ

фонд ибюджет ехьыліагь» зыфиюрэм зэхьокіы-

сым тыгъэгъазэм и 20-м аштагъэу N 253-р зыте-

тэу «2014-рэ илъэсымкІэ ыкІи 2015-рэ, 2016-рэ

илъэсхэм ячэзыу палъэкіэ Адыгэ Республикэм

шіокі зимыіэ медицинэ страхованиемкіэ и Чіыпіэ

фонд ибюджет ехьылІагь» зыфиІорэм (Адыгэ Рес-

Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илъэ-

ныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

- 5) сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ организациехэр;
- 6) сэнэхьат гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациехэр;
- 7) бзэджэшІагьэ зезыхьэгьэ кІэлэцІыкІухэр зышырагьэджэрэ учреждение хэушъхьафыкІыгьэхэр.»;
 - 2) я 17¹-рэ статьям:
- а) ия 3-рэ laxь иа 1-рэ пункт хэт гущыlэхэу «къагъэгъунэрэ чlыпlэхэр» зыфиlохэрэм ауж гущыlэхэу «псыр къызыкlэорэ, къызытехьэрэ чlыпlэхэр» зыфиlохэрэр хэгъэхъогъэнхэу;
 - б) я 4-рэ Іахьыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «4. Гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ муниципальнэ районым ипсэуалъэхэу чІыпІэ мэхьанэ зиІэхэм ахэхьэх:
- 1) джыри еджапіэм мыкіохэрэм гьэсэныгьэ языгьэ-гьотырэ организациехэр;
- 2) зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациехэр;
- 3) гъзсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ организациехэр;4) сэнэхьат гъзсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ орга-
- низациехэр.»; 3) я 17²-рэ статьям:
- а) ия 3-рэ Іахь иа 1-рэ пункт хэт гущыІэхэу «къагъэгъунэрэ чІыпІэхэр» зыфиІохэрэм ауж гущыІэхэу

«псыр къызыкlэорэ, къызытехьэрэ чlыпlэхэр» зыфиlохэрэр хэгъэхъогъэнхэу;

б) я 4-рэ Іахьыр мыщ тетэу къэтыгьэнэу:

- «4. Гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ къэлэ коим ипсэуалъэхэу чІыпІэ мэхьанэ зиІэхэм ахэхьэх:
- 1) джыри еджапІэм мыкІохэрэм гьэсэныгьэ языгьэгьотырэ организациехэр;
- 2) зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациехэр;
 - лзациелэр, 3) гъэсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ организациехэр;
- 4) сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ языгъэгъотырэ организациехэр.»:
- 4) я 17³-рэ статьям ия 3-рэ Іахь иа 1-рэ пункт хэт гущыІэхэу «къагъэгъунэрэ чІыпІэхэр» зыфиІохэрэм ауж гущыІэхэр «псыр къызыкІэорэ, къызытехьэрэ чІыпІэхэр» зыфиІохэрэр хэгъэхъогъэнхэу.
- Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъуэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кіуачіэ иіэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,

тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2014-рэ илъэс N 368

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «2014-рэ илъэсымкіэ ыкіи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу піалъэкіэ Адыгэ Республикэм шіокі зимыіэ медицинэ страхованиемкіэ и Чіыпіэ фонд ибюджет ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «2014-рэ ильэсымкіэ ыкіи 2015-рэ, 2016-рэ ильэсхэм ячэзыу піальэкіэ Адыгэ Республикэм фэшіыгьэнхэу:

1) а 1-рэ статьям иа 1-рэ Іахь:

а) иа 1-рэ пункт хэт пчъагъэу «3176706.0-р» пчъагъэу «3201890.2»-кlэ, пчъагъэу «205586.8-р» пчъагъэу «197586.8»-кlэ зэблэхъугъэнхэу;

б) ия 2-рэ пункт хэт пчъагъэу «3219964.2-р» пчъагъэу «3440096.6»-кlэ зэблэхъугъэнэу;

в) ия 3-рэ пункт хэт пчъагъэу «43258.2-р» пчъагъэу «238206.4»-кІэ зэблэхъугъэнэу;

2) я 5-рэ статьям иа 1-рэ laxь хэт пчъагъэу «263892.2-р» пчъагъэу «265990.8»-кlэ зэблэхъугъэнэу;

3) гуадзэхэу N 3-р, 5-р, 7-р мы Законым игуадзэхэу N 1-м, 2-м, 3-м адиштэу икlэрыкlэу къэтыжьыгъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Бюджет Іофыр Адыгэ Республикэм зэрэщыгъэпсыгъэм ехьыліагъ» зыфиіорэм ия 2-рэ статья зэхъокіыныгъэ фэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м ыштагъ А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законзу «Бюджет Іофыр Адыгэ Республикэм зэрэщыгъэпсыгъэм ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 2-рэ статья зэхъокіыныгъэ фэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2008-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 8-м аштагъэу N 161-р зытетэу «Бюджет Іофыр Адыгэ Республикэм зэрэщыгъэпсыгъэм ехьылІагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2008, N 4, 7; 2009, N 4, 7, 10; 2010, N 3, 7, 8; 2011, N 6, 8, 11, 12; 2012, N 4, 7; 2013, N 9; 2014, N 6) ия 2-рэ статья зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэнэу, я 3-рэ Іахьыр хэгъэхъогъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«З. Урысые Федерацием и Бюджет кодекс, Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэу хэбзэlахьхэмрэ угъоинхэмрэ яхьылlагъэм атетэу муниципальнэ районхэм ябюджетхэм арагъэхьанэу щыт хэбзэlахь федэу къоджэ псэупlэхэм адэсхэм яхахъо тыралъхьэрэ
хэбзэlахьым къыхэкlырэм ипроценти 7-р къоджэ
псэупlэхэм ябюджетхэм агъакlо Адыгэ Республикэм изаконкlэ ыкlи ащ диштэу муниципальнэ районхэм
яуставхэу аштагъэхэмкlэ, къоджэ псэупlэхэм яуставхэу аштагъэхэмкlэ къэлэ псэупlэхэм яlофыгъохэу
чlыпlэ мэхьанэ зиlэхэу муниципальнэ районым къоджэ
псэупlэхэм ащызэшlуихыхэрэм ащыщхэр къоджэ
псэупlэхэм зафагъазэхэкlэ.».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъу-

2015-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэ-жьагъэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2014-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м ыштагъ

Унэгъо былымэхъо фермэхэм хэхъоныгъэ ягъэшіыгъэным пае Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет игрантхэр мэкъумэщышіэ (фермер) хъызмэтшіапіэхэм япащэхэм зэраратырэ Шіыкіэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Урысые Федерацием мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым гъэтхапэм и 22-м ышІыгъэ унашъоу N 198-р зытетэу «Урысые Федерацием и Правительствэ 2012-рэ илъэсым мэзаем и 28-м ышІыгъэ унашъоу N 165-р зытетыр гъэцэкІэгъэным ехьылІагъ» зыфиІорэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешІы:

1. Унэгъо былымэхъо фермэхэм хэхъоныгъэ ягъэшlыгъэным пае Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет игрантхэр мэкъумэщышlэ (фермер) хъызмэтшlапlэхэм япащэхэм зэраратырэ Шlыкlэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым чъэпыогъум и 29-м ышlыгъэ унашъоу N 263-р зытетэу «Унэгъо былымэхъо фермэхэм хэхъоныгъэ ягъэшlыгъэным пае Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет игрантхэр мэкъумэщышlэ (фермер) хъызмэтшlапlэхэм япащэхэм зэраратырэ Шlыкlэм ехьылlагъ» зыфиlорэмкlэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 10) мыщ фэдэ зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэу:

- 1) я 6.1-рэ пунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкlи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «6.1. Грантхэр зэратыхэрэр хъызмэтшlапlэр зыдэщыlэ ыкlи зыщатхыгъэ муниципальнэ образованием ренэу щыпсэурэ е ащ щыпсэунэу къэкlожьынэу къезэгъыгъэ пащэхэу а чlыпlэ закъом нэмыкl loф щызымышlэхэрэр ары»;
- 2) я 8-рэ пунктым я 14-рэ подпунктыр хэгъэхъо-гъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:
- «14) хъызмэтшІапІэр зыдэщыІэ ыкІи зыщатхыгъэ муниципальнэ образованием пащэр ренэу щымыпсэу зыхъукІэ, ащ ренэу щыпсэунэу къэкІожьынэу пащэм къызэригъэгугъэхэрэр.».
- 2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэ-жьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 25-рэ, 2014-рэ илъэс N 314

Адыгэ Республикэм архитектурэмрэ къэлэгъэпсынымрэк Іэ и Комитет иунашъу

Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсын проектированиемкіэ ишъолъыр шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехьыліагъ

Урысые Федерацием къэлэгъэпсынымкІэ и Кодекс, Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын ІофшІэным ехьылІагъ» зыфиІорэм адиштэу унашьо сэшІы:

1. Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсын проектированиемкіэ ишъолъыр шапхъэхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэу.

2. Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсын проектированиемкІэ ишъолъыр шапхъэхэр республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къа-

щыхэутыгъэнэу, джащ фэдэу унашъом зыкlэтхэхэрэ нэуж мэфитфым къыкlоцl чlыпlэ планированиемкlэ федеральнэ къэралыгъо информационнэ системэм ахэр рагъэхьанхэу.

3. Официальнэў къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэў мы унашъом кlyaчlə иlэ мэхъў.

Комитетым итхьаматэу А.Н. ЗЕЗЭРЭХЬ

къ. Мыекъуапэ,

тыгъэгъазэм и 31-рэ, 2014-рэ илъэс

N 70

7

О ЦЭЙ ИБРАХЬИМЭ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭСИ 125-рэ ХЪУГЪЭ

Лъэпкъ культурэм илэжьэкlошху

(Къызыкіэлъыкіорэр щылэ мазэм и 24-м къыдэкіыгъэ номерым ит).

Ау шъыпкъэр искіыгъ піоми, къэтэджыжьыщт. 1968-рэ илъэсым Кіубэ Щэбанэ Иорданием къыщыдигъэкіыгъэ мэфэпчъым іоныгъо мазэр зыщыригъажьэрэм иапэрэ нэкіубгъо адыгэ ансамблэм исурэт тет. Ащ кіэтхагъ: «Адыгэ хэкум иорэдыіохэмрэ икъэшъуакіохэмрэ. Апэрэ зэхэщакіоу иіагъэр Цэй Ибрахьим (1933, Краснодар)». Ары, адыгэ орэдыіохэмрэ къэшъуакіохэмрэ яансамблэ ипсынэкіэчъэуи хъугъэ Цэй Ибрахьимэ.

Лъэпкъ культурэм, литературэм, искусствэм яхьылІагьэу хъурэ-шІэрэ пстэуми япчэгу итэу, изэхашІи изэхэшІыкІи ахилъхьэу, лъэпкъ Іофыгъохэм чанэу ахэлажьэщтыгь Ибрахьимэ. Ар къаушыхьаты истатьяу «Праздник черкесской музыкальной культуры», къушъхьэчІэс цІыф лъэпкъхэм яискусствэ икрай олимпиадэу 1931-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 5 — 11-хэм Ростов щыІагьэм «Адыгэхэм ялъэпкъ искусств» зыфи-Іорэ докладэу къыщишІыгъэм ыкІи ахэм анэмыкІхэми.

Цэй Ибрахьимэ итхыгъэхэм шІур къащиухъумэу, ер ащиумысэу, ахэм язехьэкІо цІыфхэр Іупкіэу къыригъэлъэгъукіхэу, аштэщтым, щагъэзыещтым тхылъеджэхэр афиуlушхэу, яшэн-нешанэхэр зэгъэзэфагъэ хъуным фэлажьэщтыгъ. ГукІэгъур цІыфыгъэм иапшъэрэ шапхъэу зэрэщытыр итхыгъэ ини, итхыгъэ цІыкІуи ащыпхырищыщтыгъэ. Ежь ышъхьэкІи ар ишэн-хэбзэ шэпхъагъ: цІыф бэрэчэтыгъ, гукІэгъушхо хэлъыгъ. Ар къэзыушыхьатырэ щысэ зытІу къэзгьэльэгьон.

ТилІэшІэгъу ия 20-рэ илъэсхэр гъэблэзэпымычыжь илъэсыгъэх. Ар дэгъоу къэзышІэжьыхэрэр е къаІотэжьэу зэхэзыхыгъэхэр непи къытхэтых. Чылэм дэсхэм яІоф хьылъэдэдагь, къалэм дэсхэм карточкэкІэ хьалыгъу Іахьхэр къаратыщтыгь. Зы мафэ горэм ыпэкІэ арэущтэу щымытыгъэу Ибрахьимэ иІанэ хьалыгъу бзыгъэ бэкlaе къытырилъхьагъ ибысымгуащэу Эдие. «Ибрахьимэ нэбэ-набэу къыдэплъыягъ, Эдие къызэриІотэжьыщтыгьэмкІэ, ыІэу хьалыгьум фищэигьэр къызэкІихьажьи, «сыд хьалыгъу жъугъа мыр?» къэупчІагь. «УмыгумэкІ» clyaгъэ, — elo Эдие, — сыхьатмафэ тежьагь, гьогум карточкэ къыщызгъотыгь!» «О сыхьатмафэ уежьагъэ шъхьае, ар зышІокІодыгъэр сыхьатымыгъо ежьагъ. Чылэмэ ямыІэр иІа ащ?» — гъумытІымызэ Ибрахьимэ Іанэм къыпэтэджыкІыгь. «Къаштэ, мыдэ, карточкэри хьалыгъоу ащкІэ къыуатыгъэ-

ри», — хэгубжыкlызэ къыlуи, зэкІоцІищыхьи, карточкэм ит адресымкіэ зием фихьыжьыгь. Зыфихьыжьыгъэр ныо цІыкІу шъхьэзакъоу щытыгъ. ЗыдэкІуагьэр мычыжьэу къычІэкІыгь, бэрэ пэмытэу къэсыжьыгъ. Пчъэр къыІуиубгъукІи, дунэерэ гушІор ынэгу къыкІихэу къихьажьыгъ. «А ныо цІыкІур зэрэгушІуагъэр, зэрэгушІуагъэр! Джары псапэ зыфаюрэр! Джы рэхьатэу сышхэн, сшхырэр сцагэ дэхьан». Ныо цІыкІоу карточкэр зыфихьыжьыгъэм Ибрахьимэ ахъырэтыкъокІэ ышти, ныор щэІэфэ зэлъыкІохэу, зэрэгъэблагъэхэу хэтыгъэх...

ГукІэгъуныгъэу Ибрахьимэ хэлъыгъэр къаушыхьатэу къэбарыбэ къэстхыжьыгъ, ахэр зэкІэри къэпІотэжьыным охътабэ ищыкІагъ. Ау джыри зы шысэ къэсымыхьыжьын слъэкІыщтэп. Хэку исполкомым искусствэмкІэ иотдел ипащэу Іоф ышІэзэ, гъэзетым къырагъахьэмэ хъущтмэ-мыхъущтмэ упчІэжьэгъу къырихэу кlалэ горэм къытхыгъэ рассказыр редакцием Ибрахьимэ къыфигъэхьыгь. Къахьыгьэ тхыгьэм художественнэ лъэныкъом изакъоп щык агъэу и агъэхэр — грамматическэ ыкІи синтаксическэ хэукъоныгъэхэр хизыгъэх. «Хъущтэп» ыІоу аримыгъэхьыжьэу, а тхыгъэр зие кlалэр ыдэжь къагъэкІонэу ышІыгъ. КІалэр, къызэрэнэфагъэмкІэ, мэкъумэщ техникумым щеджэ, ибэ хъурай. КІалэм иІофхэм язытет зэригъэшІагъ, ыгу къы-Іэтыгъ, зыфежьэгъэ Іофым тыригъэгушхуагъ, рассказым Іоф дыригъашІэзэ хэутыным ныригьэгьэсыгь. Ынаlэ тетэу ригьэджэнэу Ибрахьимэ кlалэр иунэ ригъэтІысхьагъ. Джащ тетэу, нэужым тхэкІо ины хъугъэ Владимир Владимирович Коноваловыр Цэй Ибрахьимэ ыпlугъ, ылэжьыгь. МэфапцІэхэр Ибрахьимэ къызыфыкъокІыхэми, Володе ІэкІыбы къышІыгьэп. Ибрахьимэ ыцІэ икъоу къэтІэтыжьыныр а лъэхъаным джыри къыддэхъугъагъэгоп. Джащыгъум Коноваловым открыткэу къысфигьэхьыгьагьэм мырэущтэу къыщетхы: «...В этом году 75-летие со дня рождения нашего любимого отца и верного наставника Ибрагима Салеховича отмечали очень хорошо. Трое суток у портрета покойного горел светильник из пяти разноцветных тюльпанов. Окраска цветов преобладала красная и розовая, что импонировала его чистой, пламенной жизни. Пятый тюльпан — желтый. Он обозначал год разлуки. Поскольку адыгейский просветитель прожил неполных пять десятков лет, поэтому желтый тюльпан был наполовину перевязан алой

лентой. В присутствии московских писателей состоялась гражданская панихида. Особенно в весенние дни воскрешается образ жизнелюба Цея. Мы его пронесем до конца дней своих!...» ЗэриІуагъэм тетэуи Володе зекІуагъэ — опсауфэ зыпІугъэу, щыІэныгъэ гъогум тезыгъэуцуагъзу ятзу ылъытэщтыгъэр щыгъупшагъэп...

Ежь Ибрахьимэ пшъы ымышІэу лъэпкъ культурэм зэрэфэлажьэрэр ригъэкъущтыгъэп. Ар анахьэу зыгъэгумэкІыщтыгьэр лъэпкъ культурэм къырыкІощтыр ары, ащ фэлэжьэщт кІочІакІэхэр пІугьэнхэм, гьэхьазырыгъэнхэм инэу ынаІэ атетыгъ. А лъэныкъомкІэ шІэгъэн фэе Іофыгъохэр зэпыу имыІэу зэрихьэщтыгъэх: хэкум, краим, гупчэм культурэмкіэ, искусствэмкіэ яюфшіапіэхэм, культурэм, искусствэм яІофышІэшхохэм Ибрахьимэ афатхэщтыгъэ. Ащ фэдэу докладной запискэхэу къэралыгъо Іофшаппыхэм, композитор инхэу М.Ф. Гнесиным, Г.М. Концевич, Н.Н. Мироновым, Тамбый Михаил афитхыгъэ письмэхэу, къыфатхыжьыгъэхэу тиинститут ихъарзынэщ чІэлъыр макІэп. Ахэм лъэпкъ культурэм ехьылІэгъэ Іофыгъо инхэр Ибрахьимэ къащеІэтых, гъэсэныгъэ зиlэ цlыфхэр лъэпкъ культурэм къыхигъэлэжьэнхэу анаІэ тырарегъадзэ. Ащ фэд, гущыІэм пае, адыгэхэр яхэкужъ зэрэрафыгъэхэм ехьылІэгъэ оперэм пае М.Ф. Гнесиным орэдышъор къытхынэу, ежь либреттэр ытхынэу Ибрахьимэ иписьмэ щыфетхы зы письмэм, адрэ письмэм композитор ціэрыіом щеушъыи: «О ебгъаджэхэрэм (М. Ф. Гнесиным а лъэхъаным щыригъаджэщтыгъэх джы ежь ыцІэ зыхьырэ музыкальнэ еджапІэм) сыда адыгэ закІыхэмытыр? Сыда шІэгъэн фаер ахэр о ебгъэджэнхэу хъуным пае?», ящэнэрэ письмэм тырегъэгушхухьэ адыгэ орэдипшІэу зэригъэзэфэнэу зыфијуагъэмкіэ емыхъырэхъышэу Музгизым езэгъынэу, «договор дишІынэу» орэд текстхэр ежь Ибрахьимэ фигъэхьазырынхэшъ фигъэхьынхэу...

Лъэпкъ культурэм изэшlомых Іофыгьо зэкъодзагъзхэу Ибрахьимэ зэшlуихыгъэри макlэп, ау къэнагъэр зэрэнахьыбэр ышlэу, ахэм агъэгумэкlэу, гъэпсэф имыlэу апылъыгъ.

Ибрахьимэ тхэн Іоф закъом фэгъэзагъэу унэм исыгъэп. Революционерэу, цІыф жъугъэхэм ахэтэу, щыІэкІэ-псэукІэм ыпчэгу шъыпкъэ хэтэу, ихъуни имыхъуни зэхишІэу, ыщэчэу, ер нахь макІэ зэришІыным, шІум нахь зэрэхигъэхъоным ибэнэкІуагъ. УшэтыпІабэмэ

кІи зы щысэ закъу. 1925-рэ илъэс плъыр-стырхэм, «жъыр ыкъутэу, кІэр ыгъэчъэу» хабзэр зыщэтым класс зэпыщытхэм азыфагу дэпкъ шІуцІэ дэтыгъ. «Народым ипыйкІэ» зэджагъэхэм шъхьас афыряІагъэп. ПыикІэ алъытагъэм угохьагъэу, удэгущыІагьэу, уцогьу пшІыгьэу алъэгъуныр хэгъэкІи, ІорыІотэжькІэ хабзэм лъыІэсымэ, а пыим ори гъусэ уфашІыщтгъагъэ. НэмыкІырэ цІыфхэм ямызакъоу, пыикІэ зэджэгъэ цІыфхэм яІахьыл шъыпкъэхэми защадзыещтыгъэ. УимыхьакъкІэ уагъэмысагъэкІи, къыпкъоуцон, укъэзыухъумэн щыІагъэп. ЫгукІэ къыпкъотыми, ыгу къыпфэгъуми зиІажэщтыгь — хэти ежь ышъхьэ нахь иІофыгъ. Джащ фэдэ лъэхъаным хэти зыфэдэм тетэу къэнафэ. А лъэхъаным Цэй Ибрахьимэ Адыгэ хэку исполкомым хэтыгъ. «Тройка» aloy комиссиехэм Іоф ашІэщтыгъ. Ащ фэдэу «Тройкэм» тхылъ къыгъэхьазырыгъ унэгъо куп ячІыгуи, яунэгьо мылькуи alaхынхэшъ ращынхэу. «Тройкэм» къыгъэхьазырыгъэ тхылъыр тэрэзкІэ ыштагъ хэку исполкомым. Ежь Ибрахьимэ закъу ар зымыштагьэр. ЗакІыдыримыгъаштэрэр къыщыриІотыкІэу «Особое мнение» ыІоу етхы шышъхьэІум и 22-м 1925-рэ илъэсым. Юридическэ хэбзэбзыпхъэхэр къыдилъытэзэ, а унэгъо пстэуми ипщынэу зэратемыфэрэр къегъэнафэ Цэим. Ибрахьимэ юриспруденцием хэшІыкІ дэгъу зэрэфыриІэр къыдалъыти, Адыгэ хэку хьыкумым итхьаматэу Лутцевым жьоныгъуакІэм и 14-м 1926-рэ илъэсым ытхыгъэ «Отзывым» къызэрэщиlоу, «Цэй Ибрахьим Шъалихьэ ыкъор гъэрекІо... очылхэм яколлегие хагъэхьагъ, итхьаматэуи агъэнэфагъ...» (Адыгэ респ. къэр. архив, д. 37, ф. 41 /р — 19, ед. хр. 3191, л. 13, с. 1). Цэим итхыгъэ къызэрэщиІорэмкІэ, Совет хабзэр зыщы!э илъэситфым къыкІоцІ а чІыгоу зыфаІохэрэр помещикхэм аlахыгъэх, къафагьэнэгьэ хапІэхэм ежь-ежьырэу чІыгур ащалэжьэу мэпсэух, ахэм якІалэхэр комсомольцэх, коммунистых, хэбзэжъым къызэримыгъэзэжьыщтыр ашІошъ хъугъэу яхъызмэтхэм ащэлажьэх. «Арышъ, Совет хабзэм ишІуагьэ рагьэкІэу щыІэхэзэ, жъыхэр лІэжьынхэшъ, ахэм ялъфыгъэхэу комсомолым, партием хэтхэр республикэм играждан шъыпкъэхэу хъущтых». (АРИГИ-м иархив Ф.1,п 124 д.80. н. 12). Лъэпкъ гупшысэр зыдиІыгъэу джыри зы ІэубытыпІэ ешІы Ибрахьимэ: «... аужыпкъэм, тэ, адыгэхэмкІэ, ащ фэдизэу бэ тыхъурэп (зэкlэмкlи мин 70-рэ ныІэп), нэбгыришъэхэр къитымыдзэу иттэкъухьанэу (ращынэу агъэнэфагъэхэр зэкіэмкіи нэбгырэ 600 мэхъух). Ащ фэдэ Іофыгъошхом икъу фэдизэу тынаІэ тетымыгъэтэу, сыдэу щытми чІыпІэ чъыІэхэм хьадэгъукІэ ахэр итыдзэхэмэ (армырыми тэ бэ чІэтынагъэр мамыр лъэхъанми социальнэ узхэм къахэкІэу, етІани ана-

хьэу революционнэ лъэхъаным

тиф узыр, граждан заом, ка-

арыфагь, къарыкІыжьыгь... Ащ-

<u>ШЪХЬЭЛЭХЪО Абу</u>

рательнэ операциехэм бэдэд ахэкІодагъэр) хъунэу щытэп, арышъ, а Іофыр икІэрыкІэ шъыпкъэу зэхэфыгъэн фае фэсакъыпэхэзэ...» АнаІэ зытырагъэтын фаехэр, къыдэмылъытагъэмэ мыхъущтхэр, шІэгъэн фаери, зэрэшІэгъэн фаехэри Ибрахьимэ итхыгъэ къыщеюх. Ціыфым идунае къырыкІощтым «Тройкэм» хэтхэр пымыльэу, тешьорыкІуагьэкІэ умыс тхылъэу лІэкъо заулэмэ къапалъхьагъэхэр Цэим итхыгъэ щызэпырегъазэ, ахэм «ягукІэгъу-зэхашІэ» зынэсырэр къегъэлъагъошъ, зэфэхьысыжь щешІы итхыгъэ: «Помещикхэр, етІани анахьэу пщыхэм, оркъхэм къахэкІыгъэхэу чІыгу бэдэдэ зиlэхэр къэсыухъумэнэу арэп, ау сыд фэдэу хъущтми, Комиссиемрэ АЧАО-м ихэку исполком и Президиумрэ ашІыгьэ унашъом дезгьэштэн слъэкІыщтэп, сыда пІомэ, ЦИК-мрэ СССР-м и СНК-рэ гъэтхапэм и 30-м 1925-рэ илъэсым къыдагъэкІыгъэ декретым истатьяхэу 3-м, 5-м, 9-м къызыфаюхэрэм зы лъэныкъо закъокІи ар тефэрэпышъ ары».

Революцием ишъхьалэу зэкіэри зэхэзыхьаджэрэм, уахътэм имэшіожъокоу къижъэжьыкіырэм укъимыгъащтэу ащ фэдэ льэбэкъу пшіыныр ліыгъэ къодыеп, псэемыблэжьыныгъ нахь. Щысэу къэдгъэлъэгъогъэ зытіущыми (Ибрахьимэ ыгъэхъэгъэ пстэури къэппчъын плъэкіыщтэп!) къаушыхьаты Цэй Ибрахьимэ чыжьэрыплъэу, лъэпкъ гупшысэ, къэралыгъо акъыл зиіэ ціыфэу зэрэщытыгъэр, зэрэліыгушхуагъэр, зэрэпсэемыблэжьыгъэр.

Къэралыгъо Іофышхоу ышІэхэрэм адакlоу, иныбжыыкlэгъум къызыдиштэгъэ литературнэтворческэ ІофшІэныри Цэй Ибрахьимэ сыдигьокІи ІэкІыб ышІыгъэп. Адыгэ литературэм лэжьыгъэшхо щишІыгъ. Жанрэ пстэумкІи Цэир тхэщтыгъэ: романэу «ХьацІыкІу Хьадж» (къыдэгъэкІыгъо фифагъэп), повестьхэр, рассказхэр, усэхэр. Жанрэу баснэр адыгэ литературэм къыхилъхьагъ, адыгэ кІэлэцІыкІу литературэм иапэрэ лъэбэкъухэр Цэй Ибрахьимэ къыщежьэх. Ау а пстэум анахьэу Цэим италант анахь къызыщылъэгъуагъэр драматургиер ары...

Я XIX-рэ лІэшІэгъум ыгузэгухэм къащегъэжьагъэу адыгэ лъэпкъым инахьыбэр КъокІыпІэ Благъэм икъэралхэм зэрарыфагъэр тилитературэ и эк ыб темэу щытыгъ. Цэй Ибрахьимэ итворчествэ нэІуасэ тызыфэхъум, нафэ къытфэхъугь революцием ыпэкІэ ытхыгъи, ыужыкІи ытхыгъэмэ янахьыбэми, орэпублицистическэ статья, орэочерк, орэхудожественнэ произведение фаеми, а темэр зэрапхырыщыгьэр. «Шъхьэзакъу» зыфиlорэ повестым (Ліымафэ идунэе щыіэкіэ гьогу къыгъэлъагъозэ, адыгэхэр Тыркуе хэгъэгум икІыжьынхэу зэрэхъугъэм игумэкІ-гупшысэ зэфэдэкІэ пхырещы. Зышъхьэ ифедэ лъыхъузэ, лъэпкъым хьадэгъу утын езыхыгъэхэр еумысы.

> (Джыри къыкІэлъыкІощт).



КІЫМЭФЭ ФУТБОЛЫР

Имэхьанэ зыкъеІэты

Мыекъуапэ футболымкІэ икІымэфэ зэІухыгъэ зэнэкьокъу хэлэжьэгъэ командэхэу ятІонэрэ, ящэнэрэ купхэм ахэтхэм якІэух ешІэгъухэр зыгъэпсэфыгъо мафэхэм яІагъэх.

Ящэнэрэ купым командэ 30 щызэдешІагъ. Мыекъопэ, Шэуджэн районхэм, къалэу Мыекъуапэ якомандэхэр зэнэкъокъугъэх. Апэрэ чІыпІэр «Дорожникым» къыдихыгъ. «Штурмыр» ятІонэрэ, «Борсыр» ящэнэрэ хъугьэх. Хьатыгьужъыкъуае, Къунчыкъохьаблэ, Тульскэм якомандэхэр, фэшъхьафхэри уащытхъунэу ешІэгъухэм ахэлэжьагъэх.

ЯтІонэрэ купым хэт командэхэу финалныкъом хэхьагъэхэр гъэшІэгьонэу зэнэкъокъугьэх. -еф нихедиали меІппІР ефенешЯ гъэхьыгъэ ешІэгъум «Спортмастерымрэ» «Роверсымрэ» щызэlyкlагъэх. Пчъагъэр 3:0-у «Спортмастерым» ыхьыгь. Пэнэшъу Темыркъан тІогьогогьо, Сергей Караманян зэ къэлапчъэм Іэгуаор дадзагъ.

«Ошъутен-2»-р «Кавказым» финалым щыІукІагь. «Кавказым» ифутболистэу А. Джыгунэм «Ошъутен-2»-м икъэлапчъэ Іэгуаор дидзагъ, ау текІоныгъэр зыхьыщтыр ащ къыщыпшІэнэу щытыгъэп. А. Тутарыщым, Р. Мэзлэукъом, ешІэгъур аухынкІэ такъикъитІу къэнагъэу А. Трышэм «Кавказым» икъэлапчъэ Іэгуаор зэрызэ дадзагъ, 3:1-у «Ошъутен-2»-м текІоныгьэр къыдихыгь.

ХагьэунэфыкІырэ чІыпІэхэр зыфагъэшъошагъэхэм шІухьафтынхэр афашІыгъэх. Мыекъуапэ иадминистрацие физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ икомитет итхьаматэу Дмитрий Щербаневым, зэнэкъокъум исудья шъхьаІэу Андрей



Бородиным, нэмыкІхэм зэрэхагъэунэфыкІыгъэу, командэхэр купищэу гощыгъэхэу зэдешlагъэх. Футбол дахэ къагъэлъэгъуагъ. КІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапІэхэм къащыублагъэу ІофшІапІэхэм аІутхэр, зыныбжь хэкІотагъэхэр командэхэм ащешІагьэх. Урамым кІалэхэр къытещыгъэнхэмкІэ, зекІокІэ дэйхэр къахэмыфэнымкІэ зэнэкъокъум шІогъэ ин къытыгъ.

ЕплъыкІэхэр

Сыбыр, Краснодар, Новороссийскэ, Ставрополь, Владикавказ, нэмыкІхэм къарыкІыгъэ футболистхэр зэнэкъокъум щытлъэгъугъэх. Ос хъотыр зэрихьэзэ, стадионхэм футбол ащешІэхэу зэп къызэрэхэкІыгъэр.

Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан ешІэгъухэм шІогъэшІэгьонэу яплъызэ гущыІэгъу тыфэхъугъагъ. Спортым лъэпкъхэр зэрэзэфищэхэрэр, къуаджэхэм адэсхэр Мыекъуапэ къакІохэзэ ешІэгъухэм зэралъыплъэхэрэр Джарымэ Аслъан хигъэунэфыкІыгъ. Спортым-

кІэ дунэе класс зиІэ мастерэу ар зэрэщытыр къыдэплъытэмэ, физкультурэм зэрэпыщагьэм къепіоліэнэу щыіэр бэ.

Командэу «Мыекъуапэм» щызэдешІагъэх Николай Бояринцевымрэ Евгений Наталичрэ. Н. Бояринцевыр Новороссийскэ икомандэу «Черноморцем» ифутболист. Арэу щытми, илъэс къэс Мыекъуапэ щыкІорэ кІымэфэ зэнэкъокъухэми ахэлажьэ. Е. Наталич мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» икапитан.

ЫпэкІэ анахь дэгьоу щешІэгьэ футболистэу зэхэщакІохэм къыхахыгъэр Николай Бояринцевыр ары. Зэнэкъокъум изэфэшІыжьын фэгъэхьыгъэ зэхахьэм Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, Мыекъуапэ иадминистрацие ипащэу Александр Наролиныр, нэмык Іэшъхьэтетхэр хэлэжьагъэх, хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэмэ афэгушІуагъэх.

ний Наталич, Станислав Меланченскэм. ХъокІо Къэплъан. Мэзлэукъо Арсен, нэмыкІхэм къытаlуагъэм къыхэдгъэщырэр зэнэкъокъум пјуныгъэ мэхьанэу ијэм зыкъызэриІэтырэр ары. Кощхьаблэ, Фэдз, Хьакурынэхьаблэ, Пэнэжьыкъуае, нэмыкІхэм къарыкІыхэзэ ешІэгъухэм нэбгырабэ яплъыщтыгъ.

— Стадионэу «Юностыр» зэтегъэпсыхьагъ, Кощхьэблэ районым тыкъикІызэ тигуапэу ешІэгъухэм техие дехејунажбинит, тиныбжык дехер зыхэт командэу «Юностыр» апэрэу зэнэкъокъум хэлэжьагъ, — elo Юсуп Руслъан. — Къоджэ спортым зыкъи етынымк е ащ фэдэ ешІэгъухэр тищыкІагъэх.

аужырэ илъэсхэм хэпшlыкlэу нахьыбэ хъугъэх. Республикэ стадионым игъэпсын шІэхэу аухыщт. Спорт псэольэ дэгъухэр Адыгеим иІэхэ зэрэхъурэм дакІоу, ти-

Сурэтхэм арытхэр: футбол

Николай Бояринцевым, Евге-

Футбол ешІапІ у Адыгеим итыр

спортсменхэм ягьэхъагъэхэм зэрэхагъэхъощтым, цІыфхэм япсауныгъэ зэрагъэпытэщтым тицыхьэ

ешіэх; Евгений Наталичрэ Николай Бояринцевымрэ.

ВОЛЕЙБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЭУ «Б»-р

Владикавказ щытекІорэр лъыкІотэщт Бысымхэм текІоныгъэр жьым

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Ростов-Волей» Ростов-на-Дону — 3:0 (25:19, 26:24, 25:16). Щылэ мазэм и 24-м Мыекъуапэ щызэдеш агъэх.



фэдэу ящыкІэгъагъ. Финалныкъом хэфэнхэм фэшl къэнэгъэ зэlyкІэгъуиплІыр къахьын фэягъэ. Ростов-на-Дону икомандэ ятІонэрэ едзыгъор ыхьыным пэблэгъагъ, ау Адыгеим испортсменхэм хэкlыпlэу къагъотыгъэр нахьыб. Пчъагъэр зэрэлъыкІуатэщтыгъэр: 22:23, 23:23, 24:24. Тикомандэ икапитанэу Къошк Руслъан, ешІакІохэу Родион Родионовым, Даниил Чернышовым. Евгений Тюриным, Никита Филипповым, нэмыкІхэм ІэпэІэсэныгьэ дэгьу къагьэльэгьуагь. Ящэнэрэ едзыгъор зыхьыщтымкІэ упчабэ щыгаьэп.

ЯтІонэрэ зэІукІэгъур

«Динамо-МГТУ» — «Ростов-Волей» — 3:0 (25:23, 25:9, 25:16).

Щылэ мазэм и 25-м Мыекъуапэ щызэдешІагъэх.

Апэрэ едзыгьом хьакІэхэр гу-Іагьэх, хэкІыпІэмэ альыхъугьэх.

Тикомандэ итренер шъхьаІэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Павел Зборовскэм зэхэщэн Іофыгьохэр дэгьоу зэригъэцакІэхэрэм ишІуагъэкІэ тиешіакіохэм язэгурыіоныгьэ зыкъиІэтыгъ, едзыгъор къахьыгъ. Жьы акіэтэу, нахьыбэрэ апэкіэ зэрилъыщтхэм пылъхэу тиспортсменхэр ятІонэрэ едзыгьом ешІагъэх, хьакІэхэм гугъэ аратыгъэп.

Адыгеим иволейбол командэ изичэзыу ешІэгъухэр Владикавказ щыкІощтых. Щылэ мазэм и 31-м, мэзаем и 1-м «Иристоным» дешІэщт. Владикавказ икомандэ очко 40 иІ, «Динамо-МГТУ»-м очко 38-рэ ригъэкъугъ. Зэјукјэгъуитјури Адыгеим иволейбол eшlaкloмэ къызахьыкІэ, финалныкъом хэхьащтых. Владикавказ ешІэгъухэр сыдэущтэу щаухыщтми, «Динамо-МГТУ»-р гуетыныгъэ ин хэлъэу зэнэкъокъум зэрэхэлэжьэщтым тицыхьэ телъ.

Сурэтым итыр: «Динамо-МГТУ»-р Ростов икомандэ дешіэ. Дэпкіэягъэу Іэгуаом еорэр Къошк Руслъан.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщы**Гэр:** 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4015 Индексхэр 52161 52162 Зак. 132

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьа Іэм иапэрэ гуадзэр

> МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр НэпшІэкъуй

3ayp